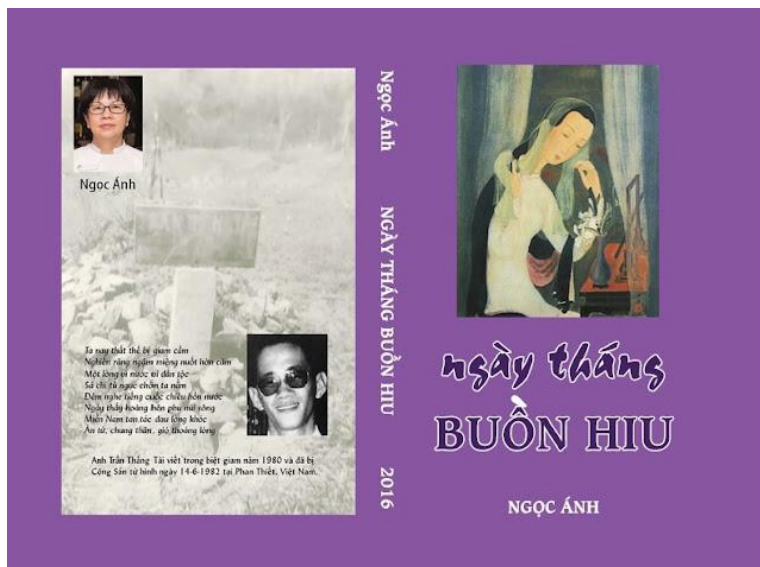

Ngọc Ánh - Ngày Tháng Buồn Hiu - Phần 4. Hết

PHỤ BẢN

NHẬT KÝ MỰC TÍM

Đây là những suy nghĩ của cô học trò nhỏ nhìn miền Nam tả tơi sau biến động 30/4/75. Xã hội chủ nghĩa đã biến đổi toàn bộ cuộc sống của người dân và đẩy họ vào bước đường cùng của đói nghèo, áp bức, bất công... Chân dung thật sự của bộ mặt giả trá Cộng sản trong thời gian cô có dịp “sống chung với lũ”, sự cảm nhận chua xót phần uất mà cô không biết phải chia sẻ cùng ai trong nỗi cô đơn thất vọng mà cô đã trải qua những năm tháng đáng nguyên rủa ấ

Cuốn nhật ký được viết bằng mực tím của thời làm học trò lãng mạn mà văn phong còn vụng về như viên sỏi thô thiển ném vào khoảng không tăm tối, thật sự cô không hy vọng nhìn thấy ánh sáng cuối đường hầm của địa đạo Cộng sản hun hút phía trước, mà

cuộc chiến đấu nếu có cũng không chắc gì lật ngược tình thế khi dân quân miền Nam đang sức cùng lực kiệt trong nhà tù rộng lớn của chế độ Cộng Sản.

“Nhật ký mực tím” được người thân chuyển ra nước ngoài trước khi tác giả bị bắt và được in trong Tạp chí viết Nam Hải Ngoại bắt đầu từ số 44 năm 1979 tại SanDeigo, California.

Gần 30 năm sau, khi tôi đến Mỹ thì tạp chí Việt Nam Hải Ngoại đã đóng cửa lâu rồi, trong lúc tôi không biết tìm đâu ra nguyên bản “đứa con đầu tay” của mình thì anh Ba Trí từ Paris bay sang gặp Ông Đinh Thạch Bích chủ biên của tạp chí VNHN và lục tìm trong kho báo cũ của ông để copy lại tương đối đầy đủ, đóng bìa màu tím và anh đã tặng tôi như món quà ý nghĩa nhất trong ngày tôi đặt chân xuống vùng đất Tự Do. “Cây thánh giá nặng nề trên vai em đã được gỡ xuống, hãy quên đi những đau buồn đã qua để sống tự tin và hy vọng cho một tương lai tốt đẹp hơn”.

Xin cảm ơn người anh đáng kính và Ông Đinh Thạch Bích chủ biên của VNHN đã giúp tôi có được ấn phẩm này.

Tháng 6 năm 1975

“Người trưởng thành là người tự chọn cho mình một lối đi – mà không phải do kẻ khác vạch sẵn” – Ta chán nản buông cây bút xuống bàn, khi nguệch ngoạc dòng chữ ký cuối cùng trong tờ khai sơ yếu lý lịch – do Ba ngồi cạnh bên đọc cho viết - thế là hết. Đời ta sẽ gắn liền với mảnh giấy dễ ghét đó. Không thoát được. Không thể chạy trốn đường nào. Kẻ khác đã vạch sẵn tương lai cho ta – và ta bất lực trong hành động độc đoán đó. Điều này sẽ làm ta thất vọng ray rứt đến suốt cả đời. Có thể vậy. Vì ta sẽ không bao giờ được trưởng thành. Vâng, mãi mãi ta vẫn là một con bé yếu đuối trong “nỗi buồn nhược tiểu”. Chán quá! Thấy mình chẳng quyết định được gì hết cho cuộc đời. Cứ lừng khừng như rong rêu trôi dạt..

Ta chỉ khoái làm học trò ôm cặp vô tư. Ta chả ham màn thư ký, thư cốp “sáng vác ô đi- tối vác ô về” trong cái phòng giấy chật hẹp tù túng.

Thế mà “kẻ khác” vẫn cứ phom phom dí vào mặt ta bản sơ yếu lý lịch:

- Con ghi vào đây những sự thật về tiểu sử, về đời tư, về những quá trình hoạt động từ trước đến nay. Kê khai họ hàng. Kê khai cha mẹ anh em. Đời sống gia đình giai cấp xuất thân. v.v... và v.v...

Hai mươi phút ngồi lại để ghi chuyện hai mươi năm. Ta năn muốn phát khóc với cái tên Lê Ngọc Ánh vô duyên. (đến cái tên cũng do người khác áp đặt.) Biết nói cái gì bây giờ?

Mọi việc đều ngoài ý muốn, kẻ khác đã dành quyền định đoạt.

- Con phải học khóa kế toán tài chánh. Con phải đi làm thư ký cho phường. Con phải dành nhiều thì giờ cho công tác hơn là việc trau dồi văn hoá. Học thì cũng từ từ, chậm chậm. Lo thực tế trước. Có tinh thần cách mạng trước vẫn hơn, như bà Nguyễn thị Bình, nhà nghèo không có điều kiện đi học, bà đi làm cách mạng trước, bây giờ bà đi khắp nơi trên thế giới, nói hàng trăm thứ tiếng đó, có muện màng gì đâu! Con nên làm theo ý Ba, thế này.. thế này...

Ta ngao ngán quá đỗi và cũng rầu rĩ quá đỗi. Mấy ngày nay cứ lang thang đi chơi, chả biết người mình ra làm sao nữa. nhu nhược thất vọng buồn bã... đủ thứ tâm trạng hững hờ!

Trời ơi! Giá biết thế, ta ở quách dưới quê cho rồi, dù gì ở đó cũng đỡ tẻ nhạt hơn, cũng cảm thấy đời an ủi hơn. Bây giờ mới tiếc rẻ khi rời xa thành phố nhỏ nhoi ấm cúng đó, tiếc mình đã đại dột khăn gói trở lại Sài Gòn khó chịu này.

Mọi sự đã rồi, có vầy vùng phản kháng thế mấy cũng vô ích. Liệu mình có đủ can đảm thoát ly làm thân ngựa hoang trên cánh đồng cỏ úa hôm nay không?

Nhớ tới hàng chữ ghi trong phần khuyết điểm cá nhân “nhạy cảm và hay yếu đuối.”. Vâng, ta phải tự thú như vậy bởi vì ta biết khó mà ngoi đầu lên được trong dòng nước ngược này!

Ngày... tháng...

Đi học một khóa kế toán. Ngôi nhà rộng trên đường Trần Quý Cáp bị tịch thu lại của chính quyền cũ. Nghĩ cũng tiếc của trời. Đúng là số Vici để bọc điều - tự dưng đầu hôm sớm mới được mần chủ hàng trăm ngàn ngôi nhà với đầy đủ tiện nghi, quả sướng thật!

Đồng chí Thầy là dân Nam bộ, tập kết ngoài Bắc mới về, giọng nói bị pha trộn nghe deo dèo như đôi dép cao su của ông, câu chuyện cũng hể hả cởi mở. Một lớp có chừng mười cái bàn. Chừng năm sáu chục gương mặt đủ giới, sinh viên Luật, Kinh tế, Văn khoa có, học sinh lớp 10, 11, 12 cũng có. Đàn ông, đàn bà sồn sồn đủ dạng, mấy nàng thơ ký mặc áo bà ba, đi dép bộ đội cũng ngồi rải rác trong phòng. Mỗi bàn là một tổ. Mỗi tổ gồm 8 người. Bàn ta là tổ một, kê dưới cái quạt gió lạnh thấu xương, tổ có hai thằng nhóc, ba đàn bà, ba con gái, ngồi kế bên trái là chị uỷ viên kinh tài từ rừng cao su miền Đông chường mặt ra, bên phải một nàng sinh viên Văn khoa năm thứ ba, nàng khoe là cán bộ nòng cốt của đảng, bí thơ bí thờ gì đó hoạt động nằm vùng Sài Gòn - Gia định tình bơ trong thời kỳ “Mỹ Thiệu”. Nàng xinh xắn khả ái như thế mà đâu có ai ngờ, mấy hôm đầu thấy nàng tưởng như muốn mê, vậy mà khi nghe nàng tiết lộ lý lịch trích ngang, tự dưng nổi da gà. Ôi trời! Người đẹp ghê thật! Mỗi tháng vào bưng học tập cứ như đi chợ.

Nhìn tới nhìn lui trong lớp thấy mình chả giống ai hết. Việt cộng dày đặc. Việt cộng lành như bánh canh, đông như bèo, như kiến. Lòng chán ơi là chán, ta phải làm thế nào đây để tự cô lập ta?

Ngày... tháng...

Nghe thương bạn bè quá đổi là thương khi biết lúc này mình chột mắt mất nhiều quá. Nhìn mà không biết phải lôi kéo thế nào để đỡ hư hao, để bớt vượt mất. Buổi sáng đi uống cà phê với Sơn trong công viên “con rùa”, hai đứa kể về bạn bè một thời còn rong chơi, rộn rã. Đọc thư nhỏ Hương viết từ Sóc Trăng kỷ niệm, lòng bồi hồi nhưng nhớ không cùng. Những lời trách móc trẻ con, thứ ngôn ngữ đay nghiến nồng nàn đã khiến ta buồn muốn khóc. Không, ta không quên cái thị xã êm đềm một thời tuổi nhỏ, Sài Gòn chẳng làm nguôi ngoai chút

xíu nào. Sở dĩ ta thích đi chơi với tên Sơn vì ở hẳn ta còn thấy được chút hồn quê trong tình nghĩa bạn bè thân mật.

“Thời cuộc càng lúc càng dầu sôi lửa bỏng. Đẩy mạnh tớ vào trách nhiệm không thể thoái thác. Chấp nhận gánh vác là chấp nhận cái chết đeo đuổi - cầm bằng. Bây giờ còn ngồi đây nói chuyện với cậu - Biết đâu là lần cuối cùng. Chúa nhật tuần sau cậu chẳng còn nhìn thấy tớ nữa. Mạng sống tớ giờ mong manh. Tương lai tớ thí vào ván bài định mệnh. Chuyện thế nào cũng kết thúc. Tớ biết mình đang liều lĩnh. Nhưng ít ra khi nằm xuống, tớ còn có cái hãnh diện của kẻ làm người – dù kẻ đó vô danh. Bạn bè sẽ không còn dịp để chọc Sơn quẩn, Sơn cận... Sơn nào thì cũng đã mất rồi!...”

Điều thuốc ngậm hờ trên miệng, cái môi dưới trề ra khinh bạc. Cặp kính cận kéo xuống sòng mũi. Trông tên bạn tôi già cỗi đến tội nghiệp. Thương người quá Sơn ơi! Nhưng tớ cũng ghét nghe cái giọng điệu như trăng trời đó. Nói bậy vừa thôi chứ. Sao bi quan lắm thế. Tớ ích kỷ lắm, tớ không muốn mất đi một người bạn nào của tớ, Thành đi Mỹ rồi, hẳn là bạn trai mà dạo còn đi học, tớ khoái cái tính khùng khùng của hẳn. Trông hẳn dễ chịu với bạn bè hơn cả Sơn. Vậy mà hẳn bỏ đi im lìm. Tớ cảm thấy tiêng tiếc nao nao. Khi nghe hẳn đã rời bỏ quê hương, Sơn mừng cho hẳn trong khi tớ tự hỏi bao giờ hẳn mới được trở về với bạn bè ngày cũ. Ôi, tên Tí quạu đáng yêu của nhóm Du ca Hoàng Diệu. Tết này ai sẽ chạy Vespa chở tớ đi chơi. Ai sẽ là đầu tàu bao cả bọn đi ăn uống tưng bừng? Ôi tên Thành tưng tửng đáng yêu của bạn bè!

Chuyện Sơn làm sẽ đưa đến con đường nào không máu và đổ vỡ điêu tàn. Liệu có thành công không Sơn? Tớ chỉ sợ nay mai mình sẽ mất đi một người bạn nữa. Đó là điều tớ không muốn một chút xíu nào. Sơn, cẩn thận nghe Sơn!

Buổi sáng Sài Gòn trời âm u như sắp có mưa to. Không khí thành phố chột ngột ngạt đến kỳ dị. Sơn chở tôi về con hẻm nhỏ, nghe tiếng thở dài mình yếu đuối, buồn hiu.

Ngày... tháng...

Lá thư của nhỏ Hai vừa gửi lên chiều hôm qua, lá thư cầu cứu của con bò lạc bầy đang chán cánh đồng cỏ úa, lời thư kể lể, thở than. Tự đứng nghe thương bạn bè vô cùng. An ủi nhỏ như an ủi chính mình. Cố lên đi Hai. Tao đang gắng hết sức để lôi kéo bạn bè. Hãy suy nghĩ kỹ trước khi lên đây với tao. Tao đi làm rồi, lương có thể sống lây lất qua ngày. Bạn bè cứ rủ nhau về hết Sài Gòn, khổ sở có nhau, tao không muốn đứa nào còn nhọc nhằn lao đao trong cái tình nhỏ đó. Sóc Trăng không còn là của tội mình. Quê hương đã giải phóng nên tội mình phải

đi chỗ khác dung thân. Đừng buồn nghe nhỏ. Cố can đảm mà chịu đựng, mà sống cho qua thời buổi khốn khổ này. Tao hiểu hoàn cảnh mày, Ba mày đi tù nên mày cảm thấy chơi vơi, hụt hẫng, mẹ mày nay đau mai yếu và bầu em nheo nhóc bơ vơ ... Tuổi trẻ chúng ta không thể ngồi đó, khoanh tay than thở. Tuổi trẻ chúng ta cần phải làm một cái gì cho hôm nay. Dù thế nào đi nữa thì mọi việc cũng cố đến ván cuối cùng. Mày hiểu ra sao rồi chứ?

Im lặng bây giờ là một điều tốt, nếu mày thích mày có thể bắt tay với bạn bè. Chúng ta sẽ đi làm cơn gió nhỏ, hoặc thành trận mưa giông hay chỉ là làn khói mỏng. Thế nào thì cũng phải có một lần. Suy nghĩ chính chắn đi để sau này không trách mình lỡ lầm, đại đột.

Tao mong gặp mày cũng như mong thấy lại nhỏ Hạnh, nhỏ Hương, tên Sùng, tên Kiệt... hàng chục khuôn mặt bạn bè ngày cũ – hãy kéo hết tuổi trẻ đang loay hoay buồn nản ở Sóc Trăng lên Sài Gòn kết bè kết lũ, một ngày mà bọn mình đều vui hát, hoan ca.

Ngày... tháng...

Chị Tư biết thế nào rồi cũng có ngày chị Tư sẽ mất Hùng. Mất từ trong trí tưởng ước vọng. Mỗi ngày nhìn Hùng đi qua đôi mắt chị tin yêu – những bước chân hăng hái, thần tượng, tuổi trẻ Hùng hăm hở tiên phong. Nâng dần những nấc thang cao vọng tự mãn, trong khi niềm tin yêu trong chị đang đổ dốc buồn rầu.

Chị biết Hùng đang cố tình xóa dần một lời hứa mà đêm nào “hòa bình” hai chị em ngồi trên sân thượng trông xuống Sài Gòn rực rỡ hoa đăng. Chị không trách Hùng vì chị đã tiên liệu được điều đó. Viên kẹo ngọt đang ngấm dần trong lòng em sôi nổi. Làm thế nào để bỏ nó ra khi miệng em ngậm lại đồng ý. Chị buồn nhưng chị phải chịu đựng. Cố mà chấp nhận thử thách. Sự mất mát gây trong lòng chị nổi đố kỵ, nhỏ nhen, dù đôi lúc chị cũng muốn tỏ ra mình cao thượng, khách quan nhưng thái độ cũng không tránh được vẻ hậm hực vô lý. Chị biết bây giờ mọi chúng ta đều tự chọn cho mình một lý tưởng riêng rẽ để đuổi theo, tiếc là hai lý tưởng đó như mâu thuẫn, như đối chọi lẫn nhau. Làm sao bây giờ hở Hùng? Chị Tư muốn khóc khi gương mặt Hùng quay đi thản nhiên.

-“Biết đâu về sau Việt Nam lại chẳng có hai lãnh tụ đã từng ăn chung mâm, đã từng ngủ chung gối”.

Ừ, đau đớn trở trêu là thế đó, thú thật chị cũng không thích như vậy một chút xíu nào, nhưng có lẽ chị em ta đang bị đặt trước một hoàn cảnh khó mà thoát được phải không em? Ừ, biết đâu về sau Việt Nam lại chẳng có hai lãnh tụ. Chị cũng cố mà nghĩ như vậy nhưng sao buồn quá nhóc ơi!

Ngày... tháng...

Đi học tập, tại sao chị lại bắt buộc em đi học tập? Tư tưởng em đâu cần ai cải tạo, đời sống em đâu cần ai thay đổi. Đó là một lớp ai thích thì vào, không thích thì ra. Thế thì tại sao chị lại nằng nặc gọi em chui vào cái lớp ngột ngạt, cứng nhắc đó như những người của chế độ cũ bị bắt buộc đi cải tạo tư tưởng. Hay là cách nói giáo điều sắc thép hơn “sự tẩy não”. Học tập chính trị chỉ thích hợp với người Cộng sản. Em là học trò, không phải ngục quân ngục quyền theo kiểu nói phân biệt đối xử, em không phải là Cộng sản nên em không nhất thiết phải học tập chính trị. Đầu óc em ra sao bấy lâu nay thì giờ vẫn dính cứng như vậy. Mười Bác Hồ của chị sống dậy cũng không thể tẩy não được em.

Chưa ý thức đường lối cách mạng ư? Ừ, chị cứ kiểm thảo em như vậy đi. Em nào sợ gì đâu. Đi làm về, suốt ngày đã mệt, chưa tắm rửa, chưa ăn cơm, tối phải bắt đi học tập. Cách mạng con khỉ gì mà lợi dụng sức lao động làm thế. em nói không đi là không đi. Chị sẽ đánh em à! Em đã lầm lẫn để đất nước này vào tay Bác và Đảng, em đã đại dốt khi về ở với chị, với ba. Nỗi ân hận chưa nguôi thì làm sao em có thể tỉnh bơ mà chịu đựng, mà thích nghi. Đời sống mới đầy thành kiến khắt khe này khiến em luôn dè dặt, nghi kỵ, em không thể tin Bác, tin Đảng, tin cái gọi là chế độ Cộng Sản thiên đường hoang tưởng, mơ hồ của chị được. Chị giận thì em chịu. Ba có đuổi thì em đi. Nhà này chứa toàn Vici, em không chấp nhận đời sống Xã hội chủ nghĩa này. Em phản động. Em ngoan cố. Mặc em!

Ngày... tháng...

BẢN TỰ THÚ GỞI CHO BA

Thưa ba,

Khi con từ già cô dưỡng Sáu lên Sài Gòn thì tự lòng con đã có một quyết định dứt khoát: sống nhờ vả vào gia đình trên này để tiếp tục học và vươn lên trong tương lai.

Hai tháng nay con đã cố hòa mình trong đời sống mới này. Gia đình mà gần hai mươi năm không sống chung đụng, gần gũi, tâm tính con khó mà biết được ra sao. Con không quen cái tính hay căn vặn của má, cái vẻ soi mói thành kiến của chị Hai, cái tính hời hợt tình cảm của chị Ba, sự thân mật không tìm thấy của lũ em nhỏ.

Cách mạng của ba thành công, từ lâu nay con không có tinh thần “xã hội chủ nghĩa” như chị Hai nên con không yêu bác và đảng. Con không quen gia nhập vào đoàn thể này hay phong trào kia. Có lẽ đầu óc con bấy lâu nay

chỉ quen sống ích kỷ một mình, cách sống đó con gọi là Tự Do và ba thì gọi là vô kỷ luật . Bây giờ con đã về với ba, coi như con đã tạm chấp nhận. Cái gì cũng từ từ, Ba muốn con làm quen với cách mạng thì ba phải cho con thấy rằng cái gia đình này là nền tảng cách mạng thể hiện tất cả những tình cảm thân mật, gần gũi. Má không phải là “con yêu con ghét”, chị Hai không phải xem như là con”phản động”, con “ngoan cố”, để khi sống trong gia đình này con không mang mặc cảm con là tên “ngụy” mới về quy hàng.

Con đi học tập chính trị không phải vì chị Hai rầy, vì Ba la mà vì anh bí thư chi bộ nói với con những lời nhỏ nhẹ, dụ cho con thấy “bốn phận” khi con muốn làm cán bộ của phường, điều nhỏ nhoi này đủ chứng tỏ với ba, con chỉ quen ngọt chứ không quen cay, chị Hai đã bắt buộc con đi học tập nên con không đi.

Khi về ở với ba, con không đòi hỏi gia đình chiều đãi con như hồi con ở với cô dượng Sáu, con chỉ mong được tiếp tục đi học và nếu có phục vụ cho guồng máy cách mạng của ba thì cũng không phải vì lòng yêu nước mà chỉ để kiếm tiền tự nuôi thân, không phải làm phiền nhiều đến gia đình. Con đi học và đi làm, hạn chế hết mọi bè bạn vui chơi thuở trước. Con thực tâm muốn sửa đổi đời sống thì ba cũng nên thông cảm cho con. Cách mạng hay hay dở là ở cách hành động cư xử đúng đắn tử tế, con đi làm hay đi học vẫn giữ đúng tư thế của con. Ba má đừng thành kiến nhiều quá. Dù sao con cũng đã lớn rồi. Con đã ý thức được tất cả.

Con nói thật hết tâm trạng kỳ cục của con để ba hiểu. Đó là những nguyên nhân đã khiến con có những hành động ngang bướng với gia đình. Tùy ba suy xét cho con. Nếu ba không đồng ý, con sẽ thu xếp về lại Sóc Trăng. Con muốn nói thẳng mọi việc cùng ba như vậy, con xin lỗi Ba!

Ngày... tháng...

Ta đã ngủ một giấc ngọt ngào trong ngôi nhà đó, bình yên và không mộng mị cho đến suốt đêm. Buổi sáng, ta đi ăn với ba má Sáu, đi thăm lại trường lớp, bạn bè dù mọi sự đã đổi thay. Buổi chiều, họp mặt dung dăng với lũ bạn thân yêu ngày cũ, nói cười, tâm sự lao xao. Một ngày, ta đã sống trọn vẹn trong thành phố thân yêu một thuở đó. Vui cũng nhiều mà buồn cũng lắm. Dù hồn nhiên vẫn rộn rã, vui chơi vẫn đầy tay, thế mà tại sao ta nghe như có cái gì vướng đục, tối tăm. Phải chăng trong thành phố này, những con người đang trần trọc bản khoăn về một tương lai mơ hồ nào đó. Bạn bè ta, người thân ta như đang xoay trở mệt mỏi trong thứ xích xiềng tù túng. Cảm tưởng như mình đã ích kỷ khi bỏ đi, để lại đằng sau nỗi hụt hẫng tuyệt vọng của mọi người.

Những khuôn mặt nhăn nhó. Những lời kể than vãn. Ta đã buồn đến ứa nước mắt khi nghe nói về thứ hách dịch thô kệch quê mùa của “người anh em” trong vùng mới giải phóng, bằng một thứ ngôn ngữ mai mỉa, châm biếm: “trình độ ngu dốt còn cao” của các cán bộ du kích.

Bạn bè ta bất mãn, người thân ta chê chán cho ta thấy rằng thời thế đã tạo nên những chú vua con ngổ ngẩn lố bịch ngay trong thành phố của mình.

Tôi an ủi tụi nó như an ủi chính mình: “Cố lên chúng mày, cố học và cố thi tháng 9 về hết Sài Gòn, bọn mình sống dựa vào nhau, ở đây ngột ngạt quá chừng rồi. Tớ hiểu và tớ thương bạn bè. Dù tớ có nhiều thiện chí nhưng ở đây, cách tốt nhất là mình nên im lặng và cố chịu đựng.

Gần 3 tháng rồi. Vậy mà thành phố vẫn không tiến bộ nổi. Thật tệ! Vẫn có những tên du kích lạc hậu, thành kiến, mở miệng ra là kiểm thảo, là phê bình. Vẫn có những tên nhân viên nhà nước soi mói và tò mò vào cái tư do tối thiểu của dân chúng. Vẫn có những quan lớn quan bé hách dịch với đám người bị khệp tội ngục quân, ngục quyền.

Tôi thấy thấm thía khi nghe tin mấy ông thầy bị bắt vô trung tâm cải huấn cơ cực và đầy bệnh tật. Không được đi thăm nuôi. Không được đi tiếp tế. Mặc mỗi cái quần đùi, làm công tác giữa trời nắng chang chang. Những tên cán bộ chính trị xìa xối vào mặt:

- Các anh đáng tội hơn những tên ngục quân, ngục quyền. Các anh đã đầu độc cả một thế hệ trẻ.

Người thầy giáo cúi mặt chịu đựng. Bạn bè tôi uất ức phẫn nộ Bối khí! Những thằng dốt lên mặt dạy đời. Các anh ganh tỵ với giai cấp trí thức vì trình độ ngu dốt của các anh gấp trăm ngàn lần họ, phải không?

Ta về Sài Gòn kể chuyện lại với ông thầy cũ – ông thầy mà đầu óc từ ngày “giải phóng” đến nay chỉ xem toàn truyện bằng tranh, với ý hướng xây dựng lý tưởng tốt đẹp huy hoàng. “Bây giờ thì thầy đã hiểu tại sao em lại có thái độ phản kháng hung hăng đó. Lỗi không phải ở em mà chính là ở những thằng đầu sỏ ngu xuẩn và dốt nát đang nắm đầu nắm cổ dân chúng mà không biết cách cai trị, không biết cách chỉ huy. Ở đây, tại thành phố này người ta dạy em về chính nghĩa cách mạng, em đồng ý những xây dựng tốt đẹp của họ đối với nhân dân, đất nước.(nếu quả thật họ có chính nghĩa) Nhưng em tức là tại sao trong hàng ngũ lại có quá nhiều những con sâu ngu ngốc làm mất lòng dân, gây chia rẽ giữa quần chúng và chính quyền vì thái độ vụng về thô lỗ của họ, mà biết đâu chính cái bộ máy thống trị cũng muốn lập lờ đánh lộn con đen trong chính sách chia để trị?

Em không phải là kẻ thích đi châm chọc và phá rối đời sống của cả một đất nước, mà em muốn đi xây dựng hòa vào dân để thấu đáo tâm tư nguyện vọng của họ, mơ ước của đồng bào miền Nam nhỏ nhoi tầm thường như miếng cơm manh áo, họ chân thật và khao khát sự tự do độc lập đúng nghĩa của một con người”

Miền Nam tôi đâu có đòi hỏi các anh phải dời sông lấp bể, gọi nắng kêu mưa. Các anh đến đây, tưởng như mình là bà tiên, cầm chiếc đũa thần gõ côm cốp trên bàn thờ Dân Tộc mở mắt ra, mọi sự đều đã xa lạ, đổi thay. Và người ta phải ngạc nhiên tự hỏi “bộ tôi không phải là tôi nữa hay sao?” Người ta hoang mang hốt hoảng trước những xung đột, mâu thuẫn giữa hai thời thế. Ai là nguy? Mà ai không là nguy? Lúc này, em thêm được tình – hoặc được điên. Đừng dở dở ương ương như bây giờ. Khổ lắm thầy ơi!

Ngày... tháng...

Đại biểu hai miền Nam Bắc mở hiệp thương thống nhất đất nước. Nên mừng hay nên khóc đây? Thấy chưa? Trung lập chỉ là một hình thức trấn an dư luận trong giai đoạn đầu, một thứ lửa phình chua cay nhứt, thành phần thứ ba chỉ là con cờ chính trị, thậm chí họ không có danh vị để được đứng trong hàng ngũ chớp bu của cái gọi là Trung Ương Đảng, mấy ông tập kết về chắc đau cái vụ này khi những cái ghế ngon lành dành cho chức vụ quan trọng hầu hết đều do miền Bắc chiếm chệ lên ngôi.

Đồng ý nước Việt Nam là một, dân tộc Việt Nam là một. Thống nhất Nam Bắc một nhà là điều hết sức đương nhiên nhưng có thật là những người “đại biểu dân tộc” đó có nhiệt tình yêu dân, yêu nước không? Hay chỉ là cái cớ để xâm chiếm miền Nam theo chính sách độc tài đảng trị?

Ngày... tháng...

Tại sao ta lại có tên trong danh sách kết nạp đoàn viên? Tại sao người ta cố ý chọn như vậy? Ta có thật tình hoàn hảo với tiêu chuẩn “trung với Đảng, hiếu với dân, chấp hành nghiêm túc mọi chủ trương của Bác và chính quyền cách mạng” không? Hay ta đã từng ăn cơm quốc gia mà nhất định không thờ ma Cộng sản? Ta thấy bị vướng víu nhiều quá, những thói lề nội qui, những tác phong nghiêm túc, sự “chỉnh chu” hoàn hảo đến khó chịu, có cái gì đó ngứa ngáy lắm!

Nga bên phường ủy đã than thở “vào đoàn tí là bị hạch thế này, tí là bị kiểm thảo thế kia. Lúc nào cũng chực chờ bằng một giọng điệu gay gắt: “Đoàn viên mà thế này à!”. Chán ghê!” tôi cười khẩy “ai biểu?”

Tôi bình thản nói với ba tôi về quyết định không thích vào đoàn. Chị Hai tôi dấy nẩy gào lên:

- Bộ mày điên à? Được vào đoàn, bộ tưởng dễ lắm hả? Phải phấn đấu bằng xương máu mới được kết nạp chứ bộ ai muốn thì được sao?

Tôi lạnh lùng:

Vì em không tốn một giọt mồ hôi nào cho công cuộc kháng chiến thần thánh vĩ đại của Ba và chị, nên em không xứng đáng được làm đoàn viên.

Ba tôi giận dữ quát tháo:

Tư tưởng con vẫn còn ngoan cố con sợ vào tập thể, con sợ sống với đám đông. Con thối thoát đủ chuyện nếu con không muốn kết nạp thì con hãy xin nghỉ làm đi, Ba không giải quyết được gì cho con hết. Con cứng đầu lắm.

Tôi nghĩ tới anh Tùng đang sống chui rúc ở đâu đó để trốn cái tạo bởi vì anh khó mà thoát mạng với bọn Việt Cộng ác ôn này khi chúng biết trước kia anh đã từng làm tình báo trong quân đội cũ, tôi cũng nghĩ tới cô dưỡng Sáu ở dưới quê ngày đêm vất vả mưu sinh để lén lút tiếp tế cho con trai đang chui nhủi như con trùn con dế dưới ánh sáng chói chang của mặt trời đỏ quạch màu cờ Cộng sản..

Con phải làm sao đây hở má? Em phải làm sao đây hở anh?

Tâm trạng xao động bối rối, cuộc sống vây kín như thế này. Liệu mình có cố thủ được không? Tôi cảm thấy mình cô đơn yếu đuối và muốn khóc quá!

Ngày... tháng...

Cái phường này càng ngày càng xuống dốc. Tai tiếng từ trong nội bộ ban ngành mà ra. Phường đoàn kết nạp bừa bãi, thiên vị phê bình theo chủ quan khe khắt. Danh sách đề nghị kết nạp từ Ủy ban đưa qua, bị bác bỏ với những lý do mơ hồ. Trời ơi! Cách mạng gì mà tệ quá, bè phái cá nhân nhỏ mọn, xấu xí đủ thứ.

Không cần! Ta vái trời cho nó xóa tên ta trong danh sách kết nạp đoàn quái gở đó, ta đâu thiết tha được vào cái tập thể hỗn độn này đâu? Vậy mà tại sao bọn họ thích cổ võ quá vậy? Được vào đoàn là danh dự, là niềm tự hào của tuổi trẻ.. Nổ như kho đạn, có quái gì trong đó đâu mà tự hào vẻ vang, không có ta trong vụ này nhe, màu mè hợm hình, ta chúa ghét thùng rỗng kêu oang oang, như chiều nay khi đi chơi, lúc mặc chiếc quần xì-gà khá mode vào người, con nhỏ Việt Cộng chung phòng vội phê bình:

- Cán bộ cách mạng mà ăn mặc như vậy, nhân dân sẽ đánh giá thế nào?

Ta cáu sullen ngắt lời Vi-Xi:

Xin các đồng chí! Cán bộ cần phục vụ tốt quần chúng. Cần hoàn thành tốt công tác. Cần có tác phong đứng đắn khi làm việc, thế là quá đủ, còn ngoài ra đời sống riêng tư, thì cũng phải cho người ta được thoải mái tí chút! Đi chơi, ăn mặc thế nào tùy thích miễn đi làm gián dị, khiêm tốn, không chướng mắt mọi người là được.

Ta đi tớn tớn ra cửa để khỏi tay đôi với nó, vậy mà con quỷ nhỏ vẫn cong cớn vói theo “chị đừng có tư tưởng chủ quan thế không tốt.”

Cãi với nhỏ này tốn sức lao động quá, giá mà được nện cho nó một trận thì đã tay, ta không thiết tha được kết nạp vào đoàn nên ta không cần giữ ý với nó, mày tức thì cứ đi báo cáo bí thư kiểm điểm, ta cứ mặc quần xì-gà và cứ tà tà ra chợ chơi. Làm gì nhau nào!.

Ngày... tháng...

Vấn đề kết nạp vào đoàn vẫn là một điều khổ tâm, khó nghĩ. Làm sao bây giờ? Ta không có một lối thoát nào, thật khó chịu với những “đồng chớ” mà ta đang phải sống chung đụng, không thể chịu đựng được mấy con nhỏ bí thơ, bí thờ gì đó đã khiến ta ngột ngạt vì những hạch sách vớ vẩn, tí là dòm ngó, tí là phê bình kiểm điểm, cái tập thể đáng ghét và chán phèo! Vào đó để nhập bọn làm giặc à?

Tên Bảo kêu chuẩn bị tư tưởng để kiểm điểm trước khi kết nạp, bị mụ Tuyết quay sơ ít câu để thăm dò kiến thức chính trị. “Tư tưởng em chưa chuẩn bị gì hết. Chị đừng hỏi em vô ích. Việc vào đoàn, theo em nghĩ, là một việc ắt phải như vậy. Thú thật, em không hề lo sợ hay ngại ngùng khi biết mình sẽ được vào đoàn. Chỉ giải thích rằng trước ngày giải phóng, em không phải là đặc công nằm vùng hay giao liên thành phố hoặc ít ra cũng là sinh viên đấu tranh.v.v và v.v, chỉ vì em là con của ba em nên việc vào đoàn, em biết chắc rằng trước sau gì cũng phải vào đó. Rồi chị sẽ thấy. Em thật tình tảo, thật bình thản khi tuyên thệ. Em chắc rằng mình sẽ không mảy may xúc động. Vì, thật lâu rồi, em đang ở tư thế sẵn sàng và chờ đợi “Thanh niên kiên quyết. Anh dũng tiến lên. Nhất định không sợ... chớ”

Mụ Tuyết cau mày khó chịu khi nghe ta nói nhại lời thề thiêng liêng của Đảng “Em đừng có bôi bác như vậy!”

Bây giờ người ta hay dùng chữ bôi bác để thay thế cho từ thóa mạ, lăng nhục thật buồn cười với ngôn ngữ cách mạng hồng giống ai! Ủ, có lẽ ta nên dứt khoát tư tưởng là hơn, mà trông ta cũng giống cách mạng đấy chứ, các

“đồng chí” cũng thích dùng từ dứt khoát để chứng tỏ mình giữ vững lập trường chính trị, Ôi trời, chắc ta phải dứt khoát để dứt khoát cái vụ lằng nhằng này.

Ngày... tháng...

BẢN TỰ THÚ CON GỎI CHO BA LẦN THỨ HAI

Con biết. Con ích kỷ, con khó tánh. Cái tôi cá nhân trong con bấy lâu nay đã đeo nặng trong người, khó lòng dứt bỏ trong một sớm một chiều mà được. Con thấy mình khó khăn, khổ sở khi bắt buộc sống trong một môi trường tập thể với những khuôn phép tù túng mà con không tài nào dung hòa nổi. Trong thời đại này, nếu con vẫn còn khư khư ôm lấy sự riêng tư vật vãnh của mình, con biết mình sẽ bị thiệt thòi, thua kém trong cái đại đồng tập thể mà đời sống xã hội mỗi ngày một thay đổi. Nhưng con không thể làm gì khác hơn được, ngoài nổi thụ động, bởi vì không có ai chịu khó hiểu con. Đối với gia đình này, con lại còn thụ động hơn nữa.

Những biến cố lớn về chính trị. Những thay đổi trầm trọng của bộ mặt xã hội đương thời, mọi việc xảy ra dồn dập, bất ngờ. Con chưa kịp chuẩn bị gì hết. Đầu óc con hoang mang, dè dặt. Và con chỉ muốn được yên.

Đừng ai bắt con phải thay đổi (nhưng con không thể làm gì khác hơn được) dù chỉ là một thay đổi nhỏ nhất nhất trong đời sống hàng ngày. Con biết mình đã vô lý trong thái độ gần như hậm hực ngoan cố đó.

Cách mạng xảy ra khi mà con đang sống bình yên- trong sách vở, bạn bè. Biến cố « giải phóng » của Ba đột ngột như tiếng nổ lớn làm chấn động đời con, như đã nói, bất ngờ đến độ con chưa kịp chuẩn bị đối phó, tư tưởng con đang vương đầy hình ảnh của một thời cũ, sự liên hệ mật thiết đã khiến con phải xúc động bùi ngùi.

Theo ba lên Sài Gòn, đầu óc con như một sự tính toán thực tế trút bớt gánh nặng cho cô dưỡng Sáu trong thời buổi cơm áo khó khăn này, lên Sài Gòn để tìm cách tự nuôi thân, để con có cơ hội theo đuổi cái mộng học lên cao của mình, bước vào giảng đường đại học, tham gia công tác cách mạng như một phương tiện nhằm thực hiện những tính toán đó. Con không hề nghĩ là con đang làm một thanh niên có lý tưởng cách mạng để phục vụ quần chúng, này nọ, mà thật lòng con chỉ nghĩ đến vấn đề thực tế nhất, con đi để có cơm ăn. Vậy thôi!

Lúc mới bắt tay vào việc, con vẫn chưa ý thức được trách nhiệm của mình. Ba làm cách mạng – ba sống ngoài cá nhân con. Chị Hai sống ngoài cá nhân con. Chỉ có con sống với chính con. Nên con không muốn suy nghĩ gì dài dòng hết.

Nhưng sau mấy tháng sống và thở trong cái không khí tập thể đầu tiên đó, con có cảm thấy dễ chịu, thoải mái. Dễ chịu, vì biết mọi người cũng như mình, cũng có một lối làm việc hăng hái, tích cực và đầy thiện chí phục vụ quần chúng, cũng có một cái nhìn nhận xét khách quan mà không hề ngụ ý tuyên truyền hay chỉ trích. Con thoải mái vì nhận ra mình đang làm một điều tốt và đúng, xã hội con đang sống tự đứng bị đối nghèo, cách mạng đến lấy cơm gạo của họ và phân phát lại cho họ như kẻ ban ơn. Ba có thấy kỳ cục không? tự đứng con “được” đi làm cách mạng để giúp họ, con có cơ hội tiếp xúc với mọi người để nghe và hiểu họ như thế nào, con được trực tiếp bắt tay vào việc phục vụ cho lợi ích nhân dân(?) dù chỉ là hình thức.

Làm việc ở Sài Gòn thấy hăng hái, thấy phấn khởi bao nhiêu thì khi về Sóc Trăng con lại chán nản và bức dọc bấy nhiêu. Mọi việc xảy ra trong tỉnh nhỏ với nhiều người làm cách mạng mà không ra cái gì hết, là một chuyện không thể chấp nhận được. Con đã thấy những cái sự thật đáng buồn trong thành phố của con. Con đã nghe những lời than vãn xót xa đó của dân chúng. Con bức dọc tự hỏi tại sao họ lại húng hiếp người dân quê nghèo khổ?

Với ý nghĩ đó, con chỉ muốn mình đứng hẳn vào tập thể, sẵn sàng đóng góp để xây dựng lại cho tốt đẹp hơn. Điều này có nghĩa là con đã ý thức được trách nhiệm cùng bốn phận phải làm của mình trong buổi giao thời như bây giờ.

Có thích thì mới làm được. Có thích cách mạng thì con mới dám tin mình làm cách mạng được. Còn ba, thì ba không đặt niềm tin vào thiện chí đóng góp của con. Ba nghi ngờ con nhiều quá, vì đằng sau bộ mặt quá khú của con đã có sẵn một lô thành tích mà ba không thể chịu được bất cứ điểm nào.

Ba nói đúng, con còn tự ái ích kỷ, con sai lầm mù quáng, con phóng túng riêng tư thì con không thể làm cách mạng được. Ba thay mặt cách mạng. ba không chấp nhận cái đời sống cá nhân vô lý của con. Và con chỉ thích làm việc với người nào chịu đặt niềm tin nơi con. Bởi vì khi biết chắc có người sẵn sàng tin mình thì con mới làm việc được.

Con là người rất thích tâm sự và thích được cảm thông. Con không muốn mình phải giấu diếm gì hết. Chuyện gì con cũng muốn nói thật. Bởi vì khi nói thật con sẽ thấy nhẹ nhõm trong lòng. Bạn bè, thầy giáo, là những người con nói thật nhiều nhất. Còn đối với gia đình, con ngại nói thật, là vì con sợ những ý nghĩ, những hành động của mình sẽ không phù hợp nổi với cha mẹ, với những bậc họ hàng lớn tuổi.

Những điều mà con nghĩ về cách mạng trong suốt mấy tháng qua, con nhìn nhận là mình có thay đổi lập trường, có thay đổi một chút xíu đời sống cá nhân, có thay đổi một chút xíu cảm nghĩ về tư tưởng mới. Chính những cái chút xíu đó đã chứng tỏ con đang cố gắng nhích từng bước để đi đến chỗ hòa hợp với gia đình, với xã hội. Nhưng, lạ một điều, là tại sao mỗi lần nghe ba nói là con lại mang cảm tưởng không đẹp với cách mạng? Có thật cách mạng cũng gò bó và khe khắt như ba nói không? Bao nhiêu cái hăng hái mà con đã tạo dựng trong mấy tháng nay chợt biến mất.

Ấn tượng về đời sống tập thể sắp tới đã khiến con chùn chân. Bao nhiêu là khuôn khổ bao nhiêu là kỷ luật cứng nhắc mà ba đã thẳng thắn đưa con nhìn vào thực tế! Thú thật, con ngại quá! Liệu mình có chịu đựng nổi hay không? Hay nửa chừng lại giở thói thụ động, buông tay? Con nghĩ giá như ba đừng nói gì hết, ba cứ dẫn con đi, chừng gặp trở ngại gian nan nào thì mặc con thăm thía cái khó khăn đó, tự con khắc phục lấy lâu ngày rồi cũng quen đi. Tình cảm tập thể sẽ tạo cho con môi trường sinh hoạt thuận tiện nhất.

Lần kiểm điểm đầu tiên như một lời tự thú, con ngại ngần khi phải sống trong tâm trạng của kẻ có tội đối với xã hội (mà thật lòng con đã làm gì nên tội khi con không phải là ngụy quân ngụy quyền nợ máu với nhân dân như cách mạng của Ba đã khép tội họ và ba đã khép tội con ?) con chưa lần nào gặp phải trường hợp lạ lùng này. Thái độ và sinh hoạt của gia đình nói riêng, cũng như của xã hội bây giờ nói chung, vô tình đã làm cho con có sự so sánh. Và thú thật, giờ chót của buổi kiểm điểm, con chỉ muốn sống lại khoảng đời bình thường cũ. Bởi vì, từ khi ba vạch rõ sự thật mà con đang tưởng tượng sẽ dẫn thân vào, con cảm thấy mình không đủ khả năng. Con yếu đuối khi phải sống một mình một ngựa đối phó với bao nhiêu điều mâu thuẫn trong lòng. Con phải dứt bỏ không còn manh giáp cái đầu óc cũ kỹ của con. Con phải sửa đổi lại tư tưởng, phải làm lại cuộc đời mà trước đây mình đã lầm lẫn, lạc lối. Thú thật, con ngại quá! Con không thích sự thay đổi, không thích sự xóa bỏ, dù một xóa bỏ nhỏ nhất nhất.

Con vẫn muốn là chính mình chứ không phải là ai khác, ba đừng đóng con trong cái khung Xã hội chủ nghĩa của ba như trái cây vú ép, chín sượng chín sần hay như trái bầu trái bí bỏ vô cái gọng để rồi nó chỉ được lớn nhỏ rập khuôn cố định cho ba sản xuất đại trà, có thể trái nó lạ, nó đẹp theo kiểu mẫu nào đó nhưng nó vẫn là bầu bí đúng như bản chất nguyên thủy của nó.

Ngày... tháng...

Chuyến xe hàng lắc lư. Câu chuyện gật gù với hành khách ngồi bên cạnh để ngăn cơn buồn nôn mệt mỏi, đứa con gái chỉ nghĩ nhiều đến buổi gặp gỡ sắp tới với gia đình bè bạn. Trời chạng vạng tối chiếc xe ném tôi xuống với đồng hành lý ngổn ngang trên ngã ba đường vào chợ. Ngoắc chiếc xe lỏi đang chạy tới.

- Vào hẻm 3 đường Bó Thảo bao nhiêu đó chú?

-Trăm rưỡi.

-Trăm đi.

Gã xe lỏi nhăn mặt:

- Trả giá chi cô ơi! Nói hổng phải tả oán, chứ giờ này nhà tôi còn chưa có hột gạo nữa kìa.

Con đường đá gập ghềnh. Mặt đứa con gái bắt đầu tươi tỉnh:

- Sao, chạy xe khá hông chú? Hòa bình rồi mà. Đói sao? Tình hình dưới này dễ thở lắm không? Tết nhứt thế nào?

Giọng gã xe lỏi vẫn nảo nuột:

- Khá gì được mà khá cô ơi! Lo chạy gạo từng bữa muốn hột hơi, gạo phải đăng ký mua từng lít có bữa không mua được ăn, đói dài dài mà Tết nhứt cái nổi gì? Có nghet thở cũng hổng dám hé môi than thở với ai. Làm dân bây giờ kẹt đủ thứ. Có miệng mà nói hổng được mới tức chớ cô!

Chiếc xe lao đi như nỗi lòng hậm hực của chủ nó. Đứa con gái vẫn giữ nụ cười cời mở trên môi, giọng thân thiện

- Trong khung cảnh lờ mờ tối thì ráng chịu đựng chớ biết sao bây giờ? Thời buổi này chỉ biết thông cảm nhau mà sống. Mà hình như ở địa phương đầu óc người ta đâm ra hẹp hòi thiển cận, cứ thành kiến kín bưng phải không chú? Nghe nói ở địa phương, mỗi cán bộ là một ông trời con mà. Thảo nào dân chúng họ “phản ánh” quá chừng thấy sốt ruột!

- Vậy mà hổng ai dám hó hé hết cô ơi! Bắt đi học tập cải tạo là có nước bỏ vợ bỏ con, giải phóng gì mà dân khổ quá trời

Xe lỏi ngừng trước hẻm nhà, nắm tay gã xe lỏi thân mật:

- Thôi, đừng buồn. Ráng sống cho qua ngày nhe chú! Mình đang ở thế kẹt mà. Lấy hai trăm mua gạo cho con. Dù gì cũng ăn Tết với người ta.

Nụ cười gã héo hắt như mếu

- Cám ơn cô.

Ngày... tháng...

Buổi tối phải đi thăm lại bạn bè, thăm lại phố xá Sóc Trăng. Thay đồ, chải tóc trong nỗi nôn nao như ngày còn trẻ (mà mình đâu đã già nua, mới tròn hai mươi mà, có lẽ cách mạng đã khiến mình thấy như còm cõi ..)

Con đường giữa chiều hăm chín Tết mà sao vắng vẻ đìu hiu, “giải phóng” hơn nửa năm rồi, dân chúng đói muốn chết mà lòng dạ nào ăn tết, mà rộn ràng lân pháo đón Xuân sang,

Ta gặp lại vài khuôn mặt bạn bè cũ, Sùng vẫn ngồi ở góc đường nhà Võ, đăm chiêu nhà khói ngóng trông nhỏ Hương vẫn chưa về. Tí Cờ vẫn còn cờ trong nụ cười có khóe răng vàng hớn hờ “bạn bè hôm qua ngồi nhắc về cậu, mình biết thế nào cậu cũng về mà, làm sao cậu bỏ Sóc Trăng cho đành.”

Ừ sao quên cho đành, nhớ tiếng đàn Guitar của Sùng trong nhóm du ca “xin chọn nơi này làm quê hương đầu cho khó thương” Tụi mình còn có lựa chọn nào khác được đâu? Quê hương bây giờ khó thương thiệt rồi khi thấy cái nón cối xanh, đôi dép râu nhan nhản trên khắp nẻo đường Việt Nam.

Ngày... tháng...

Ngủ một giấc no nê, sáng khoái. Sáng Má vào giường vỗ đầu con gái “ Dậy đi con. Dậy uống cà phê sữa”.

Nằm mê cũng thú mà thức dậy cũng thú. Ước gì thời gian cứ dậm chân tại chỗ mãi nơi đây, cho ta sống hoài trong cái hương vị của mùa xuân ấm áp bên gia đình như thuở nào.

Nặng quá nhưng vẫn thích đi thăm lại bạn bè. Đến rủ Võ lại nhà Kiệt. Tội nghiệp cậu Út, trưa đổ mồ hôi phải cong lưng đạp xe chở ta lên tận nhà máy nước, đứng thập thò trước cổng thấy Kiệt mặc xà lòn đang cầm chổi quét nhà lia lịa, khi Võ dựng xe thì hăn ngẩng đầu lên reo vui « Ừa! chị mới về.”

Ta với Võ nhìn hần cười khúc khích « Thừa thầy, em đi chơi ă!» Trông giáo Kiệt khỏe ra, nghe Quan nói Kiệt ở trồng mần lớn lắm hả? Vừa hiệu trưởng, vừa giám thị, vừa thầy giáo, thầu hết phải không? Sao, học trò dễ dạy không? »

Cũng được, giáo viên vùng sâu vùng xa mà chị, học trò có thẳng đứng gần bằng tôi, công việc thì khỏe lắm, muốn cho học trò về giờ nào thì về. Lúc đầu bà con cho ở trong nhà hồng tốn tiền, về sau thì đều đều mỗi tháng không thiếu một đồng, quê quá! Ờ, mà chị ở Sài Gòn về hồi nào? Sao thẳng Quan biết tôi ở trồng cà? Lâu quá, tôi cũng chưa gặp nó. Hồng biết bây giờ nó ra sao nữa? Ờ, mà chị ở Sài Gòn có nghe cái vụ lộn xộn đánh nhau bên cầu chữ Y không?

- Không. Tở ở bên Chợ Lớn xa thấy mờ. Chuyện gì xảy ra ở đâu cũng như điếc, nghe gì!

- Quên, xin lỗi nhe. Tôi lảm cẩm như ông già quê trong chỗ tôi dạy học. “Cháu biết thằng Minh không? Thằng Minh cũng đi học nữa. Cháu biết Tư Mập không? Tư Mập quen với bác, buôn bán ở Sóc Trăng đó!” Trời ơi! ông tưởng chợ Sóc Trăng nhỏ bằng cái xóm quê của ông. Chút nữa tôi cũng quên chợ Sài Gòn của chị bằng cái thị xã của tôi.. Chưa gì mà lẩn tránh dân rồi, thị xã cũng của tớ nữa chứ. »

Tiếng cười dòn dã, hồn nhiên. Câu chuyện mỗi lúc một «lú lo như con cò gáy” đủ thứ chuyện trên đời, từ vụ nhỏ Chuôn, nhỏ Thắm ra trường đổi tuốt về vùng sâu vùng xa vì cô thân cô thế, con gái lần đầu xa nhà sợ gần chết, lợi ruộng thì sợ địa đeo, leo cầu khỉ thì sợ té mương, ngồi cầu cá vồ thì mắc cở... Đám con gái tan tác mỗi nơi bon chen kiếm sống, Phượng thì lên Sài Gòn bán cơm, Nhung thì hồi nào làm tiểu thư con nhà quan bây giờ nghe đâu buôn vải lậu, quần mấy thước katé quanh bụng, len lỏi trong chợ huyện bán kiếm lời.... Thương bạn bè ta cực trần thân, gian khổ!

Kiệt kể về nghề giáo bất đắc dĩ của mình giữa chốn đồng không mông quạnh, mỗi lần đi họp kiểm điểm, cười lắm kìa! Nhà cất ở giữa khu đất trống, chung quanh là sông nước mênh mông. Họp 2 giờ, chèo ghe tới cũng 4 giờ, chờ tụ lại đông đủ bà con xa gần cũng tới 6 giờ để nghe ông xã trưởng báo cáo:”Các cháu biết hôn, Bác Hồ dạy rằng, vì lợi ích 10 năm trồng người, vì lợi ích 100 năm trồng cây...”. Chời ơi! Năn muốn chết! ha ha! Cũng như Thông tấn xã Sóc Trăng sáng chiều ra rả trên loa phóng thanh um sùm: «Chúng ta phải tiêu diệt tận gốc tệ đoan xã hội, xì ke ma túy, ma cô ma cậu, chúng ta phải ‘cải chánh quy tà’ chúng, như chúng ta đã bài trừ bọn ‘tư bản mại sản’, do bọn ‘xê xê a’ và bè lũ phản động kết cấu với thế lực đen tối âm mưu gây ‘gối’ cho chúng ta...”

Những tràng cười rú lên sau mỗi câu nói, đúng là ngôn ngữ chói tai của thời giải phóng, họ nói như vẹt mà không hiểu gì hết, cứ khoái dùng đao to búa lớn cho người ta hết hồn!

- Vui quá. Bạn bè họp lại vui quá. Tổ về đây lòng mừng khắp khối à quên phải nói là ‘hồ hởi’ chứ, những ngày ở Sài Gòn lòng bông lêu bêu nhớ bạn bè, mơ ước được trở lại, được gặp mặt ít ra cũng có một lần đông đủ cả bọn, từng gương mặt học trò ngày trước, những hình ảnh thân thương kỷ niệm của năm tháng đến trường. Tổ về đây, lòng như mở hội. Vui ơi là vui..

Định tổ chức chiều nay họp bạn, nhưng không kịp chuẩn bị, sợ bạn bè tụ lại chưa đủ hết, thôi thì để mừng một mừng hai gì đó cũng được. Miễn có họp vì mừng ba tổ đã đi rồi. Về trong vội vã hấp tấp, đi làm thấy bó buộc đủ thứ, tổ chỉ muốn ở đây hoài, bạn bè làm tổ suốt đời bịn rịn mãi thôi.

Câu chuyện đang vui, chợt như có cái gì đó nao nao. Kiệt chặc lưỡi, lắc đầu:

- Sao càng ngày tôi càng thấy buồn chán thêm hơn. Chị xem: hồi xưa, hồi tám tháng về trước mỗi lần gặp chị, gặp tụi nó, tôi đều chạy vào nhà mặc quần dài, áo rộng đàng hoàng, còn bây giờ, chị thấy không? Tôi mặc cha nó cái quần ngắn tiếp chị, tại vì.. buồn quá!

Câu nói thiệt tình tự nhiên của Kiệt làm tôi bật cười, cười đến ứa nước mắt được. - Ừ, hồi xưa, hồi tám tháng về trước, hồi còn đi học, hồi đó đó... Trời ơi! ngôn ngữ của bạn bè tôi sao mà sâu thẳm vậy! tưởng như thời gian nào đã xa lắc xa lơ trôi qua đời sống chúng tôi rồi bỗng chốc ngập ngừng lắng đọng..“Mỗi ngày nhìn đời mình chết đi” Nghe thương bạn bè quá đổi là thương, mới thuở nào làm học trò xôn xao rộn rã, những khuôn mặt ngơ ngác hồn nhiên tung tăng đùa phá ngắt trời, vậy mà bây giờ mỗi đứa một nơi tứ tán tha phương, sống đời du mục..Tuổi trẻ chúng tôi sớm chiều như giòng sông phân nhánh, trôi dạt đó đây mang theo những rác rưởi u buồn, chợt thấy như mình già hơn, cô độc hơn trong nỗi nhung nhớ ngậm ngùi.

Cúc đi dạy. Kiệt đi dạy. Chuôn, Thắm đi dạy. Phương đi làm. Hà đi làm. Chính, Nhan đi làm, trong cái tỉnh nhỏ chật hẹp này tương lai chỉ được định đoạt đến thế, giáo viên cấp 1 trường ấp trường làng, thư ký ngành thương nghiệp, hay tệ hơn nữa, về cuốc đất trồng khoai như Sơn, như Võ, ngày qua ngày rời rã lạnh căm.

Võ quay đầu xe ở trước cổng bệnh viện. Buổi trưa, khu bệnh viện im lìm. Tôi bước đến bậc thềm bằng tiếng guốc lao xao, gõ cửa nhẹ nhẹ, thấy Thầy Thiếp khuất đằng sau lưng cô “A em đó hả, vào đây.” Tôi xúc động ngồi xuống cạnh giường.

- Thầy, em có nghe tin thầy mới ra...

- Ủ, cũng hơi lâu rồi. Còn em, về từ bao giờ?

- Dạ chiều 28. Ở trong ấy thế nào thầy? Mấy tháng trước em có về Sóc Trăng một lần, chạy xe với Lộc lên khu nghĩa trang liệt sĩ để mong tìm mấy thầy làm cỗ mà không thấy. Lộc nói có vào thăm thầy và thầy bảo thầy đang ở tù. Em hỏi ra sao. Lộc bảo em chờ thầy về, thầy sẽ nói “ra sao” cho em nghe. Bây giờ thầy nói cho em nghe đi thầy!

Giọng thầy Thiếp cười lớn như khóa lấp một ám ảnh nào đó:

- Ở tù thì có gì để nói đâu em.

Cô Thiếp đỡ lời chồng:

-Người ta gọi nhà tôi là tù, chứ nhà tôi có xưng mình là “tù” đâu! Chính họ gọi thế mà “danh sách tù binh,bọn tù, đi thăm tù”, thế chẳng tù là gì?

- Nghĩa trang liệt sĩ trên quốc lộ 4 đó hả? Tôi cũng”được” lên đó 2 lần. Mừng lắm chứ! Được ra ngoài trời, được nhìn thấy con đường liên tỉnh. Được có dịp gặp vợ con lên thăm. Vui lắm chứ! Ở trong ấy, tôi với thầy Tráng nhắc em hoài, có thầy Thừa là trông thâm, nhiều khi yếu đến độ cầm cây cuốc bỏ xuống đất không nổi, run run muốn chúi đầu, mồ hôi và ra phải ngồi phệt xuống đất trông thật tội. tôi phải làm giúp để ổng thở. Thầy Thảng ra muện là kể như liệt luôn, chân ổng đang khập khểnh đó!

- Có ghê không thầy?

- Làm sao mà tránh khỏi! Tôi cũng bị sợ sợ, bây giờ hết rồi. Ông Thừa, ông Thạnh vẫn còn trong ấy...

- Trong ấy sống thế nào Thầy?

- Cũng ăn cũng ngủ bình thường nhưng mới vô phải học thuộc bản nội qui trước đã, trong điều thứ 6 của bản nội qui, có chỗ tức cười lắm. Thầy nào đọc qua một lần cũng nhớ rất rõ “Khi gặp cán bộ, bộ đội, nhân viên nhà nước đi qua, hãy lột nón ra, đang cầm gì trên tay phải bỏ xuống đất đứng im cho đến khi người đó đi qua hẳn mới được cầm lên”.

- Chắc họ sợ bị đập vào đầu chứ gì?

Ông Thiếp cười ha hả trong khi tôi nhăn mặt:

- Em nghe nhiều câu chuyện như vậy sao mà bức mình quá, càng thấy giận điên lên được với chế độ thù hằn ác độc này. Họ muốn người ta chết dần chết mòn trong tù đầy.

- Có gì mà bức mình em, theo tôi thì thoải mái lắm, phải thay đổi không khí chứ, cứ tưởng tượng ngày qua ngày hai buổi đều đặn đi dạy năm này qua năm khác, không có gì xảy ra cũng chán. Tôi bây giờ khỏe lắm được nghỉ dạy ở nhà nấu cơm, giặt quần áo cho vợ con, thanh thoi năm suy nghĩ chuyện đời, bảy hôm đi trình diện một lần không được xuất tình, không được vắng nhà ban đêm, tối tối xuống ông Thừa nói chuyện chơi rồi về, cũng vui...

“Vui lắm”. “Khỏe lắm”, “Thoải mái lắm”. Tự dưng tôi nghe có cái gì chua chát, mĩa mai trong tiếng cười ha hả, khôa lấp đó.

- Về lần nào em cũng nghe thấy những điều trái tai gai mắt. Em không hiểu tại sao họ lại có thể làm như thế được, họ căm thù miền Nam của mình đến như vậy à?

- Tôi thấy có gì đâu em. Tại em suy nghĩ nhiều quá đó thôi.

- Có lẽ vậy em biết thầy cần được yên, thầy cần được nhắm mắt ngủ quên cái đời sống thay đổi này, còn em, em không thể chịu được, em cần phải làm một cái gì đó như ý nghĩ ray rứt không nguôi của bạn bè em. Tuổi trẻ chúng em không muốn ngồi yên, khoanh tay thụ động để nhìn thời gian đi qua giết chết dần mòn cuộc đời mình. Thầy ơi! Chúng em chỉ mới mười tám đôi mươi.

Ngày... tháng...

Bữa cơm nào ở Sóc Trăng cũng đều ngon hết, thịt cá ngon, bạn bè thân mật, không khí gia đình ấm cúng thoải mái, nên ăn mãi mà chẳng thấy no.

Tối nay là Giao Thừa, tôi mở tủ ra ôm hết sách vở báo chí, tranh ảnh thư từ vào phòng, bật đèn lên xem xét nâng niu từng kỷ vật, đọc lại vài trang nhật ký ghi vội trong sổ tay, xem mấy cuốn báo Xuân cũ của trường Hoàng Diệu, tờ đặc san Giao cảm học trò. Lật lại từng trang Album những hình ảnh nhí nhố xao động.

Kìa! Tí khùng đang nhai bánh mì ngòm ngòm trong cuộc họp ban làm tờ Giao Cảm đầu tiên trên Hoàng Thị, hình Sùng cười thật tươi với mái tóc bồng xồm “như anh hippie trẻ, mặc áo rách đứng bên nhà thờ”, nhỏ Hương trong cặp kiến cận nổi nhất đám đang ngồi cắn hột dưa với Chuôn, Rảnh. Tí cò bị một lũ con gái xoắn lấy hành hung trên lan can nhà nhỏ Nhan, này hình nhỏ Hai nhỏ Tú hồi còn đi học ngây ngô, hình Trí Hiền ngày em chưa

hoàn tục với áo dài lam và cái chòm tóc vắt bên tai, hình Quan, Hiền hai tên đứng cứng đờ như tờ khai gia đình, hình của Võ ốm yếu xì-ke, Sơn mặc quần sọc như Charlot, Kiệt nhăn nhó như Vương Vũ...

Đặc san “Sỏi đá trở bông” của nhóm Du Ca với bài của Nhã Thụy Quan “chưa đầy hai mươi”, thơ tình lãng mạn của “Sóng Bạc Trùng Dương” trong “còn một chút gì”. Bài “tự thú” của N.H. Tâm, bài “Đừng bán văn chương” của Kali Kiến, bài của Hương áo trắng Nguyên Anh..

Ôi, một thuở huy hoàng vàng son được làm học trò áo trắng. Nhớ quá, thương quá, kỷ niệm sống dậy mãnh liệt lúc này. Như một nhân vật trong tác phẩm của văn hào quốc tế nào đó, khi về già, chống gậy leo lên sườn núi, nhìn xuống thung lũng xanh thẳm dưới chân, bàng hoàng mơ về một thời trai trẻ dũng mãnh ngồi trên lưng ngựa phóng vun vút xuống đèo, qua suối, mạnh mẽ kiêu hùng.

Quá khứ bao giờ cũng làm người ta ngậm ngùi vì mớ kỷ niệm dang dở trong đó, kỷ niệm của ta quá đẹp nên cứ khiến lòng ta ray rứt không nguôi khi nó bị mất đi.

Một vài tiếng pháo nổ khởi đầu, rồi từng loạt ngắn, rồi hàng loạt dài, thi nhau ầm ỹ, thị xã như chột bùng lên trong đêm tối. Giao thừa rồi đó ư? Tôi cứ tưởng thời gian đã chết cứng ở đây, lắng đọng thành kính như không khí ngát mùi hương tưởng nhớ đang im lặng vây quanh căn phòng bé nhỏ này, vây quanh lấy tôi quẩn quít âu yếm. Cô bạn nhỏ vừa đi trở lại khu vườn đầy hoa năm cũ. Gió vẫn dịu dàng cây vẫn xanh màu lá, hoa bướm vẫn nhơn nhợt, và trái tim tôi rộn ràng như thời mới lớn.

Giao thừa rồi đó sao! Ba má đang đốt nhang đèn trên bàn thờ ông bà, tôi thay chiếc áo dài trắng, cảm xúc lay trước ngọn nến lung linh, mắt Ba ngầu đỏ, không biết vì khói hương hay vì thương nhớ xót xa cho thằng con biệt xứ, ngoài sân, tiếng nước nở của Má thật thấm thía chạnh lòng. Trời ơi! Sao hòa bình rồi mà tôi vẫn phải xa con? Tại sao người ta cười vui xum họp mà gia đình tôi lại phải khóc chia lìa? Trời ơi! Bao nhiêu người còn ngồi trong những trại giam đón giao thừa nhớ cha nhớ mẹ, nhớ vợ nhớ con mà có kẻ vui sướng sao đành? Trời ơi!!!

Tiếng súng lẫn với tiếng pháo ầm ỹ, hỗn loạn. Không gian như muốn vỡ tung ra. Lửa đạn vùn vụt trên không. Hỏa châu sáng rực, lừng lờ rồi tắt ngấm.

Tôi ngồi đơng đưa vông ngoài sân dưới cây anh đào bông trắng xóa, muốn hát một bài ca nào đó để nguôi ngoai, mà sao không nhớ nổi“. đêm nay hòa bình sao mắt mẹ chưa vui, Mẹ hãy ra xem đường phố ngập người..” Đầu óc cứ tắt ngấm như pháo bông. Tại tôi đã điếc rồi sao?

Vào giường cứ thao thức, trăn trở trong giấc ngủ muộn màng, tiếng pháo thưa thớt rồi cũng lặng im.

Giao thừa đã qua đi, đêm vẫn còn dài để tôi chờ đợi một điều gì đó xảy ra, một điều gì đó thật khác thường như tiếng depart của đại bác 105 ly, hay tiếng súng M16, một tiếng nổi dậy ủa vỡ. Tôi chờ đợi, cũng như bạn bè tôi đang chờ đợi.

Qua đêm. Trời vẫn âm nín vô tình.

Ngày... tháng...

Phố xá mùa Xuân tưng bừng, tâm lý người nghèo mà, một năm có 3 ngày Tết, phải tươm tất một chút dù nợ nần vây bủa lung tung, con nít thì khoái áo mới và tiền lì xì, còn người lớn thì cần xả hơi cho suốt một năm áo cơm túi bụi. Đám trẻ trong quê kéo nhau ra chợ xôn xao hồn nhiên, trong khi lớp già thì vẫn còn đau âm ỉ trong lòng nỗi buồn đất nước, loa phát thanh ngoài thị xã ra rả bài ca giải phóng “Mùa xuân này về trên quê ta, khắp đất trời mở rộng bao la ... vui sao nước mắt lại trào..” Khóc hận hay vui thì mỗi người thấm thía theo một cách...

Vài ba khuôn mặt lâu ngày gặp nhau. Long, Võ, Văn, Thu, Kiệt, Sơn, Hạnh, Ánh.. Cả bọn chờ nhau ra quốc lộ 4 uống cà phê, cười nói lao xao rồi về. Nhỏ Hạnh hỏi:

- Mà thấy sao?

- Không vui. Không buồn. Chỉ có gặp bạn bè mới thấy thoải mái, dễ chịu hơn.

Chiều tối, ra phố với Kiệt, Hương, Hà, Nhan, Tường, Loan, Định, Sơn, Sùng, cả bọn nhắc nhở đến một người bạn đã mất hút Thành và ngày vui năm cũ “Hoa đào năm ngoái còn cười gió đông”. Tí quạu của bạn bè giờ ra sao? Cả bọn nhớ ngón tay cụt ngo ngoe đón Tết của hẵn năm nào...

Sơn hẳn học về chuyện phụ thu lúa mùa, thu hoạch được bao nhiêu gom hết vào cái gọi là Hợp tác xã rồi chia theo chế độ “làm theo năng lực, hưởng theo nhu cầu” Bà mẹ nó, mình làm ra mà nó chia, tức hông. Đồng bào đang chết dần trong sức lao động của họ, trên miếng đất cày vỡ, đẻ ra cơm áo xã hội. Người dân đã quen chịu đựng và sẽ còn chịu đựng dài dài trong nỗi nhần nhục bất lực, họ đổi nhọc nhằn, đổi giọt mồ hôi lấy thành quả bồi đắp cho quê hương sau chiến tranh đổ nát.. Lao động là vinh quang mà, nếu quả thật lý tưởng Xã hội chủ nghĩa là thiên đàng thì cũng ráng bò lên, đảng này mỗi ngày qua đi mọi người như thấy mình bị dọa đầy lún sâu trong địa ngục.

Ta thấy tuổi trẻ mình bất tài, yếu đuối hay tại ta mặc cảm thua thiệt?

Tối mồng một, họp mặt nhà Cúc, tiếng đàn Sùng dìu dặt, giọng hát Nhan nghẹn ngào, “Đêm nay hòa bình sao mắt mẹ chưa vui? Hãy bước ra xem đường phố ngập người... Đêm nay hòa bình mắt mẹ buồn như Kinh... Lối kinh đêm trong căn nhà nhỏ... đèn thấp thì mờ...”

Nhạc Trịnh Công Sơn chắc chỉ đúng trong tâm trạng của chúng tôi lúc này, khi nhìn mắt bạn bè tôi đỏ hoe, cả bọn ngồi im như mặc niệm những tháng ngày tuyệt vời đã qua, ngoài kia bóng tối phủ đầy...

Đêm về nằm trần trổ giấc ngủ muộn màng, có cái gì đó trong tôi thao thức, rưng rưng. Ngày qua nhanh và chúng ta sẽ còn lại gì?

Bò qua giường Má ôm chặt bà để cố dỗ giấc ngủ như trẻ thơ, mà sao nước mắt chảy dài thẫm lặng, xót xa. Trong đêm, con tắc kè kêu náo nức, từng tiếng rã rời buồn hiu.

Ngày... tháng...

Ghé thăm Cô Tráng để nghe những tiếng nấc nghẹn đầu năm. Ta chợt tức giận, cay đắng ngập lòng. “Người ta mắng chúng tôi như mắng chó:- Đồ lì như bò, đã không cho thăm mà cũng thăm, mấy người không quần khăn tang là may rồi, một lũ ngoan cố tránh ra ngay”. Nhẫn nhục thương chồng thương con nhịn ăn nhịn uống, gởi tiền cho anh ấy được ba nghìn. vậy mà anh không nhận được. Tức không?”

“Em yêu, anh vẫn mạnh khỏe, anh vẫn bình thường. Lao động làm anh thoải mái hơn. Ở nhà, ráng giữ gìn sức khỏe của em và các con. Nhớ đóng cửa kín lại mỗi tối; tháng này lạnh lắm, kéo cảm. Đừng gởi gì cho anh cả. Anh đủ dùng rồi...”

- Thầy! Em biết bức thư này là những lời nói dối, em biết thầy thiếu đường của đời sống, thiếu đèn cầy của đêm tầm tối, tù đầy. Thầy, cơn giận nghẹn cứng, lòng em sôi sục căm hờn, em phải làm gì đây Thầy ơi.

Ngày... tháng...

Ba bốn thẳng xúm nhau vây lấy ông già đánh đấm, chung quanh gánh rau tung tóe, rơi vãi. Tụi nó có súng dài, súng ngắn, ông nông dân tay không, thấy cảnh trái tai gay mắt mà nóng mặt, sôi máu, tôi vỗ mạnh lên vai thẳng du kích xã:

- Chuyện gì?

- Ông đòi chạy xe qua cầu. Không cho ông cự.

Ông già xin được dắt chiếc xe đạp chở mấy bó rau qua chợ bán, thằng du kích đuổi không cho với lý do gì đó, nó xô ngã xe rau chống gọng, ông già tức tối cự lại. Nhà nước chửi lộn với nhân dân. Và sự việc xảy ra...

Sự phản nộ bất bình khiến tôi xông tới chỉ mặt bọn họ mà nói như thể tôi là Chủ tịch xã uy quyền.

- Các anh có thừa lời để giải thích nhã nhặn với dân, các anh không thể có hành động thiếu tác phong như vậy, nhìn mọi người đang bu quanh xem hành động của các anh kìa, thật tệ! Các anh làm như vậy không có lợi cho chế độ cách mạng của các anh đâu.

Mấy tên du kích nhìn ta ngỡ ngợ, trong cảnh tranh tối tranh sáng này vàng thau lẫn lộn cũng dễ thị uy, dù ta là ai đi nữa thì làm được gì nhau? Quan vội vã kéo tay cô bạn đi, hai đứa lặng thinh trên suốt con đường làng.

- Ánh! Quên chuyện hồi nãy đi.

Đứa con gái bực bội

- Cái quân chỉ giỏi tài húng hiếp dân lành.

Về tới nhà hãy còn ấm ức, tội nghiệp Quan hẳn đã kéo ta đi, không biết chuyện gì sẽ xảy ra nếu ta còn đứng đó với bọn du kích xấc xược và khẩu súng AK trên tay lăm le..

Tại sao chúng ta lại có thể im lặng trước những cảnh chướng ta gai mắt diễn ra hàng ngày trên quê hương “giải phóng” như vậy, mọi nhu cầu hàng hoá thiết yếu đều do nhà nước quản lý, ai mua bán đều bị hạch sách phạt vạ, buôn lậu gì với vài cân thịt heo, năm ba gói thuốc lá, mười ký gạo.. Cái vốn liếng nghèo nàn chật chiu không chắc đủ để mưu sinh cơm áo gia đình trong một ngày tàn tảo, vậy mà có lúc bị “hốt” trắng tay.. Đau lòng ta muốn khóc!

Ngày... tháng...

Họp bạn trước sân nhà, trăng non thanh bình trong không gian yên tĩnh, nhưng sao ta vẫn thấy trong lòng bất an, mơ hồ như mình sắp đi xa lắm, cái cảm giác bị đánh mất một góc trời hồn nhiên chim sáo của ngày hôm qua làm ta chột hoảng hốt vu vơ... Biết sao giờ khi ta nhỏ nhoi giữa cuộc đời dâu bể.

Gặp nhau lần này chỉ có Kiệt, Võ, Quan, Nhan, Chuôn, Hạnh, Dung, Lộc, Sơn, Minh. Cũng còn thiếu vài khuôn mặt bạn bè, có đứa chắc đã đi xa..Vài cái nút, cái kẹo bên tách trà Blao nóng hổi, câu chuyện từ đầu đến cuối vẫn dòn dă tiếng cười. Thời buổi này vô tư thoải mái được lúc nào hay lúc đó, chắc gì tội mình còn có cơ hội nhí nhố bên nhau như hôm nay.

Cả bọn nắm chặt tay thân tình bịn rịn.

-Thôi giã từ, mai tổ đi rồi các bạn ơi!

Vòng xuống phố một lần chót. Đưa Nhan, Dung, Chuôn về. Đưa Hạnh về. Kiệt, Võ, Quan rẽ ngõ nhà Lộc. Còn bốn đứa lang thang trong đêm, không khí Tết nhuốm hơi nhạt nhẽo. Nhưng ánh đèn trong quán Kinh Đô vẫn ấm cúng với những khúc hòa tấu dịu dàng. Kỷ niệm như ngưng đọng lại. Sơn bật quẹt mời điếu thuốc, đóm sáng lập lờ soi mặt hắc già nua, còm còi, tiếng kèn Trompet náo nùng trong bài “Biển nhớ” của TCS càng làm ta thêm héo hắt, tay bắt tay vui vậy cũng gọi là “thôi thì thôi, cũng đành thì thôi” giã từ mùa Xuân qua vội, ngày mai ta đi không biết thị xã có rưng buồn...

Ngày... tháng...

Lên Sài Gòn nhớ bạn bè trường lớp bây giờ tan tác như chim lạc bầy, tôi lại có một đồng thơ kể lể chuyện xóm làng của mấy đứa, thơ của Sơn than trời than đất “ta và anh Toán vẫn mong nhỏ về lại đây để bạn bè đấu hót cho vui, này cô bé ráng thi đậu vào Đại Học, nếu nhắm không xong thì xin đi Kinh Tế Mới may ra có chỗ vầy vùng, ha ha”, còn Thu Hương thì tả cảnh buồn muốn chết khi còn quanh quẩn ở lại Sóc Trăng “thèm được gặp vài đứa bạn để tìm chút tin yêu của hồi đó..” Cuối thơ nó còn thòòng thêm câu “mày phải về đăng ký học sinh nếu còn muốn tiếp tục học, qua ngày qui định mà không đăng ký là coi như tự ý nghỉ học, nghỉ thiệt đó nghe, chớ hổng phải dọa dẫm như...”. Cái giọng tưng tưng của nó làm tôi mắc cười. Ừ, nghỉ thì nghỉ. Vài tháng sau đã thấy nó lên Sài Gòn rủ tôi đi ăn bò bía ở hồ con Rùa. Vậy đó bạn bè tôi đã bỏ lớp bỏ trường từ dạo ấy, còn vài đứa gồng mình ở lại học cho hết năm hết tháng để ra trường với mảnh bằng “giáo viên cấp một” bị đổi về xã ấp vùng sâu vùng xa nào đó dạy học quên đời.

Nhắc chuyện này mới nhớ nhỏ bạn chung lớp tên Thắm xinh xắn mặn mà, bị dì về hóc bò tó xa tít tề dạy lớp Ba, gặp đứa học trò quậy như quỷ, Cô hét cho một phát, nó chạy về méc má, và trời ạ, má nó là vợ chủ tịch xã hằm

hầm vác cây dao phay đang băm rau đi xăm xăm tới lớp cảm cái phụng xuống bàn hỏi “Tại sao dám ướm nó?”. Dĩ nhiên là cô giáo nhỏ sợ chết khiếp phải bỏ nhiệm sở mà khăn gói trở về nhà chờ ngày vượt biển.

Ngày ..tháng

Tưởng như mùa hạ cũ đã xa lắt xa lơ qua đi từ dạo cả bọn chia tay nhau trong buổi tiệc thân mật ở nhà nhỏ Nhan, tớ nhận được thư Lộc chiều nay, thấy phượng chột đồ rực trong lòng. Ừ! Một năm rồi hử Lộc! Thành phố tớ đang trú ngụ thật vô duyên và tẻ ngắt, quanh đây không có một cảnh phượng, không có tiếng ve râm ran, cái nóng hừng hực và không gian khô cháy màu cỏ úa. Có những bạn tớ đạp xe ngang trường học, mong tìm một tà áo trắng để thanh thản cõi lòng, vậy mà chỉ thấy lố nhố những áo ngắn quần đen trông chẳng giống ai, nữ sinh thời Xã hội chủ nghĩa là vậy, lòng tớ vừa buồn mà vừa cười, thấy tội nghiệp cho lớp đàn em của mình, chúng nó sẽ học những gì bên trong cửa lớp? chắc chắn không có thơ Quang Dũng “Đôi mắt người Sơn Tây”, không có Nguyễn Công Trứ, Tản Đà..

Tuổi nhỏ thì có “Năm điều bác Hồ dạy”, lớn chút nữa thì có Marx Lenine, vào Đại học thì có Lịch sử Đảng và Thuyết Duy Vật biện chứng..

Và cái điều đáng ghét nhất hôm nay là chế độ này đã thô lỗ tạo nên những dấu ấn đau nhói vào trái tim ngây thơ, thui chột niềm tin của các em khi nhìn về phía trước, rào cản mọi mơ ước chắp cánh vào tương lai. Đó là chủ nghĩa lý lịch, sự kỳ thị đầy thù hận ác độc của phe thắng đối với kẻ chiến bại, là gong cùm dè lên thân phận con em của những gia đình “ngụy quân, ngụy quyền” miền Nam sau ngày giải phóng.

Tớ có đứa em gái học lớp 5, nó thường phàn nàn với tớ là bây giờ nó không còn bạn. Đầu năm học, khi vào lớp cô giáo hỏi “Ai là gia đình cách mạng?” chỉ có mình nó đứng lên, cả lớp nhìn nó chăm chăm như giận dữ, khiến nó buồn phát khóc, bởi vì cách mạng làm gia đình bạn nó trở nên nghèo xác xơ, Ba của bạn phải đi tù, Mẹ của bạn phải bán buôn tần tảo để nuôi cả nhà..Giọng con bé vùng vằng trẻ con..” Ba nói cách mạng tốt, cách mạng đem cơm no áo ấm cho mọi người, nhưng sao em thấy còn khổ hơn hồi đó, ai mua gạo cũng phải sắp hàng, cực muốn chết, gia đình tụi bạn em bị bắt đi Kinh tế mới, mà ở đó đâu có trường học đâu, vậy là tụi nó đốt luôn hả chị? Em thương tụi nó và em ghét cách mạng của Ba..”

Vậy đó, tuổi thơ của em gái tớ không còn thấy hồn nhiên nữa, nó đã biết lo cho cái lo của người khác, nó đã biết băn khoăn khi nhìn thời cuộc đổi thay, tớ chỉ có thể an ủi nó đừng buồn, có thể ngày mai sẽ tốt hơn ngày hôm nay..

Tổ đem chuyện này kể cho chú Mười (em của ba) nghe, ông nghiêm mặt cảnh cáo “đừng có đại dốt phát biểu linh tinh, ông mà biết được ông bắt tội con làm kiểm điểm đấy!”

Lá thư của cậu làm tổ vừa vui vừa buồn, tổ đi lang thang trên những con đường chột mưa chột nắng giữa Sài Gòn mà nhớ về phố cũ. Tổ đã đánh mất thuở học trò, nên tổ cũng quên mất mùa phượng nồng nàn ngày trước. Cám ơn Lộc đã nhắc cho tổ nhớ. Vâng, phượng đang đỏ rực trong lòng, tổ thấy xôn xao khi sống lại với kỷ niệm.

Một năm qua đi rồi. Khoảng thời gian này năm ngoái...

Ngày... tháng...

Bầu cử Quốc Hội đầu tiên sau ngày đất nước hoàn toàn giải phóng, sạch bóng quân thù.. Đúng như Sơn nói, đây là một trò chơi bầu cử. Đêm nào nhà nước cũng tổ chức bầu thử 95%, 96%, 98%, tỉ lệ tiêu chuẩn loại bỏ ba nhân vật mang số 1, 3, 13. Đảng đã “nhất trí” như vậy, sự bịp bợm trắng trợn không cần che đậy khi thắng an ninh phường ghé sát tai ta thì thầm:

- Nên nhớ là viết dùm cho những người không biết chữ, chị nên “ý tứ” một chút.

- Tiên sư anh, dân chủ ở cái chỗ người ta chỉ một đảng anh “nhất trí” gạch một nẻo đấy hả? Ta làm bầm tức muốn điên lên mà chẳng biết phải làm sao, phải công nhận họ chơi trò lưu manh trong bầu cử, bởi vì họ chắc rằng dân đâu ai ủng hộ họ đâu, không gian lận sao thắng??

- Sẽ có 90 nước trên thế giới đến tham quan cuộc bầu cử của chúng ta, trong đó bao gồm cả các anh em Xã hội chủ nghĩa và ký giả tư bản, nếu có được hỏi về chính trị, xã hội tình hình trong nước sau ngày giải phóng tới giờ, yêu cầu các đồng chí hãy trả lời “không biết”, những người học tập cải tạo đang nằm trong tay chúng ta, nếu có những thế lực phản động âm mưu gây rối bạo động, lộn xộn ở bên ngoài thì chúng ta sẽ giữ họ lại lâu dài, hoặc thủ tiêu...

Cái thế đàn áp như vậy có giận chết được không chứ! Mẹ kiếp! Chế độ độc tài, đả đảo cộng sản!

Câu chuyện bầu cử vẫn không “hồ hởi phấn khởi” một chút xíu nào. Qua cuộc bỏ phiếu thử ở Ủy Ban Khóm 7, người ta cứ lên về từ từ, khi kiểm phiếu chả có là bao, một số phiếu trắng, có phiếu gạch chéo tên của mấy tay đầu sỏ, có phiếu chẳng thèm bầu ai. Chán không! Cái điệu này nhà nước chẳng khá nổi, dân chúng cứ phản ánh rầm rầm, người ta không tin tưởng vào nền dân chủ trong chế độ này thì ai mà bỏ phiếu.

Ta được chỉ định trong bàn viết dùm, được rồi ta sẽ thể hiện đúng quyền dân chủ của đồng bào, ta thề rằng ta sẽ tôn trọng và bảo vệ hết sức quyền tự do bỏ phiếu của cử tri. Nhớ mấy hôm đi xuống tổ vận động bầu cử, cứ thao thao:

- Bà con hãy thể hiện đúng mức cái quyền dân chủ trọng đại của mình. Không ai có thể bảo mình làm thế này hay thế kia được, mặc dù họ là “đảng lãnh đạo”, là “nhà nước quản lý” đi nữa, bà con đang sống trong xã hội độc lập tự do mà. Đi bỏ phiếu, không nhất thiết phải là đủ 10, nếu không thích thì mình bỏ 3, bỏ 5 cũng được, cũng chả chết thẳng tây đen nào...

Ê, nhân viên nhà nước mà phản tuyên truyền thế hả? Coi chừng nhe con, tụi an ninh không hưỡn đứng gác để trong này con ba que xỏ lá như thế. Ta cười hóm hỉnh với chính mình. Ít ra thì lòng cũng đỡ ấm ức!

Ngày... tháng...

Mít tinh rầm rộ từ khóm tới phường, tới quận. Bích chương, biểu ngữ, cờ xí rợp trời. Tự đứng ta nghe lòng dâng lên niềm chua xót. Chào mừng cái gì đây? Khi cái mặt trái của thời cuộc đã phơi bày ra một cách chán chường?! Ta ứa nước mắt khi nhắc nhở với chị Ngọc về những người thân của mình đang ở trong một tình huống khác với những cờ xí kia, họ là nguy hay chính những kẻ bịp bợm kia là nguy? Thấy tâm trạng mình náo nức làm sao, những hoan ca trong lòng ta đổ nát, nghe buồn tiếc và nhung nhớ xa xăm.

Hỡi những người lính đã chết và đang chết! Người ta đang reo vui thắng lợi trong nỗi ê chề của các anh, hỡi những người đang tập trung trong nhà tù cải tạo, vợ con, thân nhân các anh đang điêu đứng khốn khổ trong cái gọi là Xã hội chủ nghĩa hôm nay.

Buổi chiều, tự đứng trời đổ một cơn mưa lớn đầu mùa khiến nỗi buồn thêm tê tái, tự đứng ta bỗng lo ngại một điều gì băng quơ, cuộc bầu cử đã lộ rõ bộ mặt lừa dối trơ trẽn của chế độ Cộng sản khiến ta càng thêm chán ngán.

Cuộc kiểm phiếu kết thúc lúc 9 giờ tối, ra khỏi Ủy ban thì đêm đã khuya, đường về bỗng như dài hơn trong chua xót náo nức, dân ta học chính sách thuộc lòng như cháo, đạt đúng “chỉ tiêu” yêu cầu. Chính phủ ta nhắc tuồng khéo không chê vào đâu được, đạt đúng tỉ số hoạch định mà họ đã tính toán hàng tháng trước khi bầu cử

“Đảng lãnh đạo, nhà nước quản lý, nhân dân làm chủ”. Đại bịp! “Dân chủ, tự do sử dụng lá phiếu như một viên gạch xây dựng đất nước”.

Xạo Hết Chỗ Nói!

Sao càng nghĩ ta càng giận thêm. “Đảng lãnh đạo” đã nắm chắc kết quả trước khi bầu cử, như thế còn gì để nói nữa! Tổ chức bầu cử cho quốc tế thấy họ Dân chủ, Công bằng trong một quốc gia vừa được thống nhất, độc lập. Sự thật chỉ là gian trá, lừa dối. Sự khinh nhà chúng nó!

Ngày... tháng...

Một năm sắp tròn. Những con số đánh dấu bước ngoặt lịch sử chưa xót mĩa mai. Ta đứng ngoảnh đầu nhìn lại quá trình ồn ào cách mạng, lòng băng khuâng tự hỏi một năm rồi ta được gì, anh được gì? Hay chúng ta đã đánh mất tất cả trong bối cảnh xã hội lạ mặt hôm nay, tên nước bỗng trở nên kỳ quặc ngớ ngẩn “Cộng Hoà Xã hội chủ nghĩa Việt Nam”, tên con đường thân quen bỗng trở thành Đồng Khởi, tên thành phố ta yêu bỗng một ngày không còn nữa, mà thay vào đó cái tên lạ hoắc Hồ Chí Minh thật vô duyên kỳ cục!

Những giọt nước mắt nhỏ xuống thương tiếc ngậm ngùi. Một năm đánh dấu hằn sâu như vết chém tàn bạo. Ta nhớ về 30 tháng Tư như một ngày quốc hận, không thể nguôi ngoai.

Tháng 3 mở màn chiến trận cao nguyên tàn khốc. Bao nhiêu là máu và xác chết, bao nhiêu là nước mắt chảy dài dọc đường số 9 và đường 14, chết từ trên cao, chết từ quốc lộ 13 kinh hoàng, từ bờ biển Nha Trang, Đà Nẵng, Vũng Tàu, chết dập vùi tan tác như bèo, như sóng...

Từng địa danh miền Trung bị mất dần vào tay Việt Cộng và trận đánh tàn khốc đã kết thúc khi cánh cổng sắt của Dinh Độc lập bị xe tăng T54 ủi sập vào trưa ngày 30 tháng 4/1975. Cộng sản miền Bắc đã cưỡng chiếm thành công miền Nam Những chiếc phi cơ bay vòng vòng trên bầu trời Sài Gòn với cột khói đen sau đuôi vì hết nhiên liệu mà không có bãi đáp, những chiếc tàu chìm vì không chở nổi hàng trăm ngàn người cố đeo bám lên đó để chạy ra khơi trốn tránh Cộng sản, những xe cộ vất lằn lổc trên đường phố, thân người ngổn ngang trong đợt pháo kích quyết liệt cuối cùng để dập tan sào huyệt của Đế quốc Mỹ và bè lũ tay sai..

Hình ảnh tang thương của những người lính tan hàng rã ngũ, chạy bơ phờ qua từng ngõ ngách đô thị, những lá cờ bị xé rách, bị bôi xóa vội vàng, ta nhớ cái nghiêng rặng của ai đó khi nhìn thấy lá cờ vàng bị một tên đeo băng

đỏ ném vào thùng rác, để thay vào đó lá cờ máu trước một công sở trên đường Nguyễn Tri Phương, thế mà là vinh quang, là thắng lợi, là giải phóng miền Nam? Ai cần mấy người giải phóng, ngục ngũ lếu láo!

Một năm qua đi mà sao ta vẫn nặng mang nỗi sầu quá khứ. Hồn oán ai đây, giải phóng vô đã làm đảo lộn tất cả.

Nhỏ Minh nói đúng “bài học đầu tiên mà những người cha cách mạng đã dạy tụi mình là bài học phản bội”. Sở dĩ hai đứa thân nhau vì cùng hoàn cảnh, Ba nhỏ Minh đi tập kết từ hồi nó mới 3 tuổi, Mẹ nó không thể chờ đợi được nên bước thêm bước nữa, cha dượng và một bầy em khiến Minh phải lên Sài Gòn sống bên Dì, tuổi thơ nặng nề với quá khứ đáng buồn.. Sau 75, Ba nó trở về với quân hàm cấp tướng trong Ủy ban quân quản của Thành phố, dượng nó đi tù vì là sĩ quan chế độ cũ, gia đình Dì nó tan nát trong khi Ba nó được Nhà nước cấp một căn lầu mặt tiền trên đường Nhật Tảo và ông mong muốn nó trở về ở với ông, đứa con mà ông đã tha thiết nhớ thương trong suốt những năm dài đi kháng chiến “hy sinh đời bố để củng cố đời con..” nhỏ kể lại ấn tượng của ngày đầu tiên khi nó gặp mặt Ba sau gần 20 năm xa cách, ông ôm nó vào lòng tràn ngập thương yêu.

Nhưng ông cũng răn đe nó không nên dính líu tới gia đình ngục của Dì, bởi vì đó là thành phần phản quốc, ông buộc nó phải đổi theo họ của ông để tương lai tươi sáng hơn, dĩ nhiên là nó phản đối tới cùng, nó không thể trở mặt với quá khứ, gia đình Dì đã cứu mang nó bấy lâu nay, đổi lại họ có nghĩa là chối bỏ cái lý lịch ngục đã nuôi nó lớn lên, là phản bội lại những tình cảm gắn bó của Dì nó dành cho đứa trẻ bơ vơ như nó suốt mười mấy năm ròng..

Ta nghe lòng quặn thắt mỗi khi nhớ tới giọt nước mắt của Ba Sáu rớt xuống cánh tay khi ta ôm ông già từ để theo Ba lên Sài Gòn đi làm cách mạng, cái giọng hách dịch của kẻ chiến thắng đã khiến ta khó chịu “Nhà cô dượng bây giờ là sĩ quan ngục, con Ánh nó không thể có tương lai được, bây giờ tôi bắt nó về Sài Gòn để cho nó tiến thân trong xã hội mới, nhưng nói trước là Cô dượng đừng có thơ từ kêu réo nó trở lại đây nhe, bây giờ nó là con tôi, tôi sẽ làm khai sinh đổi nó lại họ của tôi..” giọng Má Sáu nghẹn ngào “ thì con anh, anh muốn làm gì thì làm, ăn thua là tấm lòng của nó. ...”

Vài bộ đồ cũ, mấy cuốn sách, ít món linh tinh, má Sáu gói trong cái mền dù túm bốn góc như tay nải của mấy ông sư. Hành trang vào đời của ta chỉ có thế, nghe nhẹ tênh mà sao lòng trĩu nặng, cái tình nghĩa cứu mang hai mươi năm dưỡng dục, ta nhớ như in con đường đất trơn trượt trong hẻm mà hai ông bà đã thay nhau cõng ta đến trường đầu tiên, rồi những lần ta ốm đau quặt quẹo thuốc Bắc thuốc Nam, mái tóc ta chỉ có mỗi Ba Sáu

cắt, áo quần ta mặc chỉ có mỗi Má Sáu may, Ba Sáu hớt tóc, Má Sáu bán hàng rong, chặt chiu nuôi ta khôn lớn, côm rau hiu hẩm cả nhà cùng chia xẻ ngọt bùi bấy nhiêu năm, vậy mà bây giờ dứt áo ra đi đành đoạn, công ơn Cô Sáu nuôi dạy con mình khôn lớn, Ba phải tay hết.

Lên xe đi Sài Gòn ta đã khóc suốt trên đoạn đường dài, ngồi bên cạnh gương mặt Ba trầm ngâm, ta thấy ầm ỨC giống như mình là tù binh đang bị “áp tải”. Tên tù binh phản bội! Ừ nhỏ Minh nói đúng, “bài học đầu tiên của những người cha Cách mạng dạy mình là bài học phản bội.”

Sang nhà nhỏ Minh ngủ, tự đứng hai đứa nổi hứng đạp xe đi chơi vòng Sài Gòn xem thiên hạ hồ hởi phấn khởi ra sao. Thành phố mới hơn 9 giờ mà hoang vắng lạ lùng, lúa thừa vài cặp tình nhân vòng tay hối hả, hai chiếc xe đạp cọt két trong đêm như nổi hăm hực không nói thành lời.

Những đèn màu giăng mắc, cờ xí rợp trên các cơ quan, công trường. Những gã Công an mặc áo vàng, ôm sủng đứng thẳng người như trụ điện ở các ngã tư, cái không khí lặng câm trơ trẽn, thấy trong lòng mình cũng chán ngắt như thế. Hai đứa tấp lại xe bò bía cuối cùng ở nhà thờ Đức Bà, vừa ăn vừa nghe ông cụ phẫn uất nghiêng ngàm:

“ 30 năm mới có một ngày... đau khổ, biết bao là nước mắt, biết bao là tiếng than, hòa bình với hàng triệu người chết. Cuộc chiến tranh quá thảm khốc mà hòa bình thì chắc gì không có bạo tàn? Các cô còn quá trẻ để nhận ra cái giá của tự do, chúng tôi từ Bắc chạy trốn gông cùm của Cộng sản vào Nam, tưởng đã yên thân, nào ngờ bọn họ đuổi theo đến cuối đường hầm, rồi các cô sẽ thấy thôi...”

Nhìn những hàng đèn giăng mắc trước Bưu Điện, ta xót xa ngậm ngùi, nghe nổi buồn đau gặm nhấm. Đêm khuya, đường dài, đời sống mình cũng hun hút tận cùng như thế, Minh ơi!

Đi đâu cũng thấy những tâm sự bi thiết, họ không cần biết mình là ai, họ cứ nói như để vơi bớt nỗi ầm ỨC căng cứng trong lòng, nói để nguôi ngoai.

Sự thật ngày càng náo nức, chán ngấy mà sao người ta vẫn cố tình như không biết. Chính nghĩa là phải biết lắng nghe, chỉ có độc tài mới mắt ngơ tai điếc. Về tới nhà đã 12 giờ đêm. Hai chiếc xe phóng vun vút qua những con đường vắng, cây lá ngủ quên, 30 năm mới có một ngày. Ôi thâm thẳm!

Ngày... tháng...

Có một điều rất đau đớn mà ta không biết phải nói với ai. Chiều nay, khi ta tình cờ về nhà, lục tìm cặp hồ sơ của ba với ý định viết những tên tuổi liên hệ với gia đình để điền vào sơ yếu lý lịch, nhưng ta đã tìm thấy một tờ cáo trạng chi chít chữ

Vâng, một tờ cáo trạng đã làm trái tim ta tan nát.

Đúng hơn nó là một bản án dài dặc báo cáo lên Thành Ủy về tên Trần Văn Tùng, thằng con trai duy nhất của Má Sáu:

“... Tên Tùng quá nguy hiểm cho cách mạng. Khi tôi thấy không thể tuyên truyền được nó, tôi có đề nghị với các đồng chí cho Ban Công Tác Thành bắt nó, nhưng các đồng chí vẫn còn do dự. Tôi nghĩ rằng nó là một thằng nguy hiểm, việc làm của nó phương hại đến cách mạng không nhỏ. Cần phải dứt khoát hạ nó...”

Bản cáo trạng làm ta hoa cả mắt, điếc cả tai. Sự thật làm ta hỡi ôi, thất vọng. Cộng sản là thế đó ư? Cậu ruột có thể tìm mọi cách để giết thằng con trai duy nhất của em mình, cháu của mình. Trời ơi! Ta đau đớn có thể chết được.

Những năm ba đi làm cách mạng, hình ảnh mẹ Tùng là hình ảnh của ba, nhưng vì “Đảng” ba lại nghĩ khác, ba “trung với đảng, hiếu với dân và chuyên chính với kẻ thù” lẽ nào con cháu mình là kẻ thù chỉ vì nó không cùng chiến tuyến với mình? Ba đã giết chết niềm tin ở ta. Con xin lỗi ba, con không thể ích kỷ như ba; con càng muốn xa rời ba hơn sau khi phát giác chuyện này, thà con tìm việc khác mà tự lập, con từ chối ân huệ “gia đình cách mạng” của ba, con phủ nhận mọi ưu tiên từ chế độ đưa tới.

Con không bao giờ chấp nhận cộng sản dưới bất kỳ hình thức nào. Một chế độ mị dân, một chính quyền chuyên chế lừa dối, chỉ dùng vũ lực đàn áp khắc nghiệt, thà con đi học lại, thà con sống lây lất ở một chỗ nào đó, không có ba. Giữa chúng ta tình cha con riêng rẽ “bất hợp tác, bất đồng quan điểm.”

Thôi thì con cố không làm hại đến ba và ba cũng nên tỏ thiện chí với con một chút may ra cha con ta còn có chuyện để nói với nhau lâu dài. Bằng ngược lại, thì con cũng rất tiếc, con xin lỗi ba, con không thể phản bội, con không thể phụ lòng người đã nuôi con 20 năm nay.

Ta đau lòng không biết thổ lộ với ai, cả ngày đạp xe lang thang ngoài đường với tâm trạng bi thảm thất vọng cùng cực, liệu ta phải làm gì với lá thư đó, những dòng chữ do chính tay Ba đã viết như con rắn độc cắn nát tim ta tê điếng, ta lẳng lặng rút nó ra khỏi tập hồ sơ của Ba và cất kỹ vào cái hộp, dấu kín không cho Ba Má Sáu biết

chuyện nời da xáo thịt đáng ghê tởm này, có lẽ ta sẽ đem nó về quê, chôn dưới gốc cây xoài trong vườn, đợi một ngày yên bình sẽ mang ra hỏi Ba, chắc chắn như vậy!

Ta tin mình đã có quyết định đúng mặc dù phải nuốt nước mắt vào lòng. Lần đầu tiên trong đời ta phải đối diện với một sự thật kinh khiếp, ta ước gì mình chưa từng thấy lá thư đó trong cặp của ba...

Ngày... tháng.

Giấc ngủ đầy, buổi sáng thức dậy khoan khoái, con đã về bình thường như một nhân viên nhà nước được nghỉ phép 7 ngày thông dong, con đã về với ba má, và nếu cần con sẽ ở lâu hơn nữa, những ngày lêu bêu trên Sài Gòn, con đã thật sự thấm mệt!

Trời mờ mờ sương lạnh thấy nhớ buổi sáng nào sửa soạn vào trường, tóc dài áo trắng guốc gỗ khua vang, dắt hành lang lớp học vắng hoe, thuở còn đi học, ta luôn luôn là nhỏ học trò đi sớm nhất, đi sớm chẳng để làm gì nhưng thấy thú vị trong cái vắng lặng của buổi sáng tinh khiết.

Thay đồ đi ăn sáng với Ba Sáu, phố xá cũng bình thường, buồn hiu, đi thăm nhỏ Hạnh, thăm cô Tráng, thăm trường. Thấy tội nhỏ lao xao liên hoan cuối năm, lòng mình chợt bàng hoàng thế nào ấy thôi. Nhớ quá bạn bè ơi, lớp này ngày xưa ta học, bàn này ngày xưa ta ngồi, trên bục giảng những người thầy học cũ đứng đó. Bây giờ chỉ có những tầng lớp tiên tiến lạ mặt, ta ngại ngùng trong cái gật đầu chào, đó là điều ray rứt không nguôi trong ta. Ta hay thầy mặc cảm?

Đi uống cà phê với Võ, Long, nghe vài ba câu chuyện náo lòng. Cũng thế thôi, ước gì ta ngủ được một giấc dài 5 năm hay 10 năm, mở mắt ra mọi chuyện đã xong rồi, có lẽ mình thấy thoải mái hơn phải không Võ? Ước gì tai ta điếc, mắt ta mù, để đừng nghe thấy gì hết, vì sự thật quá thê thảm. Tuổi trẻ vốn ồn ào, mà lúc này ta ồn ào thì chết!

Trưa lại thăm thầy Hiếu, kể lể hết tâm sự của ta, từ gia đình, đời sống bản thân đến xã hội, kinh tế, lu bu trăm thứ chuyện. Thầy trầm ngâm đốt thuốc:

- Tội nghiệp học trò tôi, bánh xe xã hội sẽ nghiền nát em. Em đang đánh bạc, trước khi em muốn rút lui khỏi sòng bạc với một đồng tiền, hãy khôn khéo một chút, những tên cháy túi không để yên cho em đâu, đừng để bánh xe thời cuộc nghiền nhẹ một ngón chân em, một ngón chân thôi cũng đủ đau điếng cả đời rồi.

- Dạ, cảm ơn thầy đã cho em một lời khuyên, em đã hiểu ý thầy và em sẽ cố gắng hết sức, nhưng Thầy ơi, em nhỏ bé và tuyệt vọng quá.

Ngày... tháng...

Thành phố thật lạ. Cúp điện mới có hai đêm không có cà phê sinh tố, không có nước, chỉ có mặt trời là nguồn sống. 4 giờ chiều ăn cơm hơi hủ, chui vào mùng tránh muỗi cắn, mở mắt nằm chờ trời sáng, thấy đêm thật dài.

Đó là lời thầy Thiệp lúc trưa ghé thăm, quanh quẩn ở nhà nấu cơm, giặt quần áo cho vợ con, ông thầy Việt văn hách xì xằng dạo nào của tôi giờ đã bệ rạc, xuống dốc. Ôi, thương!

Ra về, lòng ngậm ngùi quá đỗi.

Chế độ càng ngày càng khắc nghiệt, người dân kêu rêu than thở mãi cũng thế thôi, ta thấy mình bất tài vô tướng. Ghé quán café Thanh Bạch với Lộc, Bảo, Minh, tuổi trẻ họp lại nhau có chuyện gì để nói ngoài chuyện chửi chế độ và chửi tất cả những gì đã và đang xảy ra sau cái ngày 30/4 đáng chửi ấy, mọi danh từ nay đã trở thành truồng tượng, như cái gì đó mơ hồ xa xăm: Dân Chủ, Giàu Mạnh, Xã Hội Chủ Nghĩa Độc lập- Tự do- Hạnh Phúc.. tất cả chỉ là ngụy ngữ, mỵ dân!

Một ông thầy vừa đi học tập về, chột dờ dờ ương ương, vào trường khóc khóc, cười cười với lũ học trò, có những giáo sư phải chạy vào phòng vệ sinh để giấu nước mắt, chỉ sợ bị chú ý kiểm điểm, lũ học trò xúc động, thương tâm. Nghe kể mà lòng ta xót xa, ngao ngán. Thương cho thầy tôi làm người mất trí, mà cũng mừng cho thầy tôi từ nay sẽ quên mất trần gian, quên mất chuyện thế sự thăng trầm... «Chồng tao có tội tình gì mà nó bắt đi học tập, đày đọa chồng tao? Giải phóng gì mà nhà tao tan nát, con tao ốm đau, gia đình nghèo túng, đồ đạc bán đồ bán tháo, thậm chí đến cái quần cái áo cũng bán. Hết nay đến mai, nó cứ hăm he đi vùng kinh tế mới. Lấy cái gì mà sống? Lấy cái gì mà ăn? Đi thăm chồng một lần dứt ruột đứt gan. Mong mõi được nó sai khiến làm tôi mọi, đặng ra ngoài gánh nước, chẻ củi, hầu thấy mặt vợ con đứng lấp ló ngoài rào như thằng ăn cắp, chục chờ thầy vô một ống thuốc, một hộp kem đánh răng. Mồ tổ cha nó! Khốn nạn gì dữ vậy! »

Lời chửi rủa bằng một thứ ngôn ngữ đay nghiến nỉ non, ta nghe mà ứa nước mắt, giọng kể lẽ uất nghẹn của những bà vợ có chồng đang “học tập” trong tù, mà học tập cái gì trong đó, có chăng là đòn thù của những tên

say máu chiến thắng dành cho kẻ bại trận, đói khổ bệnh tật, đầy ải nhục hình giữa rừng thiêng nước độc cũng đủ cho người ta chết dần mòn, độc kế của cộng sản là vậy, ta căm giận chính sách ác ôn này vô cùng, vô tận.

Ngày... tháng...

Tình cờ xem lại cuốn «Người tình ngoài mặt trận» của Nhã Ca. Nỗi lòng và thương lính quá đổi...

Hồi những người lính đang nằm trong trại tù, các anh thật dũng cảm và đáng yêu. Suốt đời, bọn con gái chúng tôi chỉ nên yêu những người lính như các anh thôi, nhớ quá thời vàng son cũ, ta muốn điên lên khi biết được sự thật mất mát hôm nay.

Chúng ta không thua! Chúng ta chỉ bại trận, trong chiến đấu, bại trận là lẽ thường, chỉ khi nào chúng ta chịu đầu hàng, ấy mới gọi là thua, phải không?

Cũng con đường này, cách đây hơn năm, ta đã đi qua. Nhà cháy và những xác người chết ngổn ngang. Trước ngày ‘giải phóng,’ con đường Bùi Thị Xuân đầy lính Không Quân và thịt cày Bắc Cờ...

Ta tìm Quan với tay nắm ngại ngần. Ta tìm Quan với tiếng khóc nức nở chiều ngày 30/4/75 trên vai hăn, mới nhập ngũ trong đợt quân sự học đường, tuổi đời tuổi lính chưa bao lâu thì mọi thứ sụp đổ, khi mọi người đổ xô vào phi trường để tháo chạy ra nước ngoài thì hăn lại hối hả cởi bỏ bộ đồ ka ki dày cộm để trở về làm anh học trò ngơ ngác giữa dòng người di tản. Hai đứa gặp nhau khi Sài Gòn hỗn loạn với tâm trạng hụt hẫng bàng hoàng. Thấy hăn cầm hoài một bao nilon nhỏ trên tay tần ngần, có cái gì trong đó? không biết, tự nhiên lượm được, hai đứa đang buồn mà cũng bật cười khi mở gói giấy ra, chỉ là cái máy đánh trứng gà, một dụng cụ nhà bếp còn rất mới! Thiệt ngỡ ngàng hết biết, dù sao cũng là một kỷ niệm nhớ đời của Quan trong những ngày chơi với này.

Hai đứa ra bến xe miền Tây đông nghẹt người, hình như chỉ có duy nhất một chuyến về Sóc Trăng, không phải xe đồ mà xe hàng, mọi người chui rúc trong thùng xe chật cứng hết chỗ, hai đứa phải leo lên cabin.. Lần đầu tiên đi xe đêm mà không sợ Việt Cộng đắp mô gài mìn, cảm nhận được ý nghĩa “hoà bình” có lẽ chỉ thấy trong đêm hôm ấy, không gian yên tĩnh, gió thổi lành lạnh, trăng mờ lẩn khuất. Có hai người lang bạt nắm chặt tay nhau về lại quê nhà.

Buổi sáng nay, tình cờ đi ngang qua khu Lăng Cha Cả, con hẻm vắng hoe, những gã con trai biến mất. Những chàng lính ‘hào hoa’ biến mất, chỉ có bàn ghế, tủ giường, ti-vi, tủ lạnh xuống đường, chờ người đến mua. Dân

chúng bây giờ ai cũng thạo nghề buôn bán, bán nhà, bán xe, bán quần, bán áo, bán tình bán nghĩa. Ôi.. cảm ơn cách mạng đã cho dân tôi một cái nghề mới.

Ngày... tháng...

Nhờ ba chứng giùm Sơ Yếu Lý Lịch nộp thi đại học. Ông chỉ chịu ký với điều kiện ghi thêm sơ sơ vài hàng ‘thành thật’ có thằng anh sĩ quan ngục, lý do khai tên đổi họ...

“ Vì hoàn cảnh khổ đau của chiến tranh, cha con ly tán. Tôi là nạn nhân của thời cuộc do Mỹ Ngụy gây ra. Nay nhờ cách mạng cứu sống lại đời tôi nói riêng, thế hệ trẻ nói chung. Nay tôi nguyện trọn đời hy sinh cho cách mạng v.v... và v.v...”

Trời ạ! Chèn ép nhân dân phải không, đã thế không thềm đề gì hết, cùng lắm bỏ thi, tội gì phải đặt sự tiến thân của cá nhân mình vào dăm câu lếu láo nịnh bợ đó. Ta nguyện trọn đời dâng con tim chai đá “không bao giờ biết đến nói dối” cho bồ ta thôi, ta hồng hườn hy sinh ‘phi lý, vô lý’ cho cách mạng à nhe! Năn quá, rút sơ yếu lý lịch về để nghĩ lại xem, cái lối dòn người ta vào chân tường của ‘đồng chí Ba’ này coi bộ không khá, hồng lể đời ta từ nay chỉ còn biết quỳ lụy và dựa hơi thôi sao? Ông già vẫn không ngớt cắn nhai:

‘Ba đã giới thiệu được nhiều người có việc làm, tại sao ba lại ngần ngừ khi bảo đảm cho con? Ba và Đảng đã đánh giá tư tưởng con như thế nào? Con không thật tâm phục vụ cách mạng, con còn nặng về chủ nghĩa cá nhân ích kỷ tư hữu, con phải nhìn nhận sự thật như vậy, nếu Ba bảo đảm cho con, nhưng con có bảo đảm cho sự nghiệp cách mạng 30 năm của ba không? Nếu một lúc nào đó con phản Đảng, con phản Ba thì Ba vẫn phải trừng phạt con như đối với kẻ thù..’

Ta nhìn gương mặt nghiêm khắc của một người hết lòng vì Chủ nghĩa Xã Hội, cái cảm giác xa lạ khi đối diện với người cha ruột thịt của mình, hình như chỉ có Ba Sáu thân thương gắn bó trong cuộc đời ta, còn người đàn ông này là một Đảng viên Cộng Sản!

Ngày... tháng...

Những con số báo cáo từ bàn giấy thì không bao giờ chính xác cả. Ta hơi quê khi bị thằng nhỏ chỉ mặt - Xạo!

- Ủ, có lẽ vậy. Lỗi không phải tại ta...

Chỉ tiêu định mỗi tháng phải có 200 người (tối thiểu) trong phường, giãn dân hồi hương hoặc đi kinh tế mới.

Tiên sư anh! Bắt buộc thế, nhưng người ta không đi, chả lẽ lấy cần trục mà xúc à? Vô lý! Từ đây đến tháng 6-1977 Sài Gòn phải đi trên một triệu rưỡi dân, thiên hạ dùng danh từ nghe kêu to quá “Ra tiền tuyến hăng hái đi vào mặt trận sản xuất thể hiện lòng yêu nước, thiết tha với sự nghiệp cách mạng, với nhiệt tình xây dựng chủ nghĩa xã hội! v.v... v.v”...

Chán mớ đời! Rồi bao giờ các đồng chí sẽ đi? Hay “vành đai xanh” sẽ bảo vệ an toàn cho quý vị, để từ bên trong quý vị cứ xìa tay năm ngón và hưởng thụ dài dài?

Những căn biệt thự mặt tiền, những nhà lầu xe hơi, những nguy nga tráng lệ của thành phố Mỹ Ngụy lần lượt bị các đồng chí tiếp thu và chia nhau quản lý, để đuổi gia đình thân nhân của tay sai Đế quốc vào rừng bỏ chết vì đói nghèo bệnh tật, chưa thấy hột gạo nào từ Bắc chuyển vào Nam “cứu đói đồng bào” mà ngược lại những hàng xa xỉ “phồn vinh giả tạo” của miền Nam thì theo đoàn xe tải chở ra Bắc không biết bao nhiêu mà kể. Hòa bình thống nhất đất nước là như vậy ư?

Ngày... tháng...

Lúc này không phải là lúc ngồi mơ mộng bên trong cửa sổ. Lúc này là lúc xông xáo đi vào một trò chơi lắm nguy hiểm, đe dọa, ta cân nhắc suy tính liệu sức mình, tuổi trẻ ta sẵn sàng dâng hết cho lý tưởng, nếu thật đó là một lý tưởng hợp lý.

Ta đang có niềm tin vào công cuộc trọng đại sắp tới, ta sẽ không ân hận khi bắt tay vào việc, đời sống chẳng còn vô nghĩa, ta cười cợt như một trò chơi lớn, không ngại ngần và chùn bước.

Một tháng qua đi, một ngày thấm thoát, ta nghĩ nhiều về thời cuộc, về những xao động lung tung trong cái gọi là nhà nước cách mạng, liệu mọi việc có bình yên, huy hoàng rực rỡ như mọi cuộc họp báo cáo tình hình công tác không? Một cán bộ ngoài Bắc vào đã phải buột miệng:

-Chúng tôi đã bị lừa. Chúng tôi đã lầm lỡ đại đột khi chấp nhận Chủ nghĩa xã hội, lúc còn ở ngoài Bắc nghe tuyên truyền trong Nam là một lũ Mỹ Ngụy khát máu, dân chúng trong Nam sống trong nghèo đói lầm than, thương đồng bào ruột thịt của mình nên tình nguyện vào Nam đánh Mỹ, mang theo mấy cái chén gốm Bát

Tràng, vài ký gạo ngon tưởng là món quà quý báu tặng họ hàng. Vào Nam thấy dân chúng sống nhỡn nhơ, dư ăn dư để gấp vụn lẫn ngoài nỏ, mấy ký gạo mốc meo ném vào thùng rác ngượng ngùng.

Thế đấy! Cả bè cả lũ bị lừa thế đấy, còn gì để phải phủ nhận nữa không? Còn sự thật nào chua chát hơn thế không? Những lý thuyết của họ bao giờ cũng đầy “chính nghĩa”, lập luận vững vàng và sắc bén, ta làm thế nào để có thể đánh đổ một chủ nghĩa được nuôi lớn từ hơn nửa thế kỷ trước, đánh đổ một cách hợp lý và vững vàng hơn thế...

Ngày... tháng...

“Cho đồng bào tôi ngồi nghech mắt trông chờ... Nghe những ủy ban, hội đồng nói vu vơ...” Ta nấn đến phát khóc khi phải ngồi nghe thiên hạ bàn ra tán vào câu chuyện vận động kinh tế mới và thanh niên xung phong thủy lợi.

- Tôi chắc cũng dễ thôi. Mỗi tổ chọn một người đi công tác 15 ngày, thay phiên nhau tự túc ăn công, cứ đào một mét sẽ được 200 đồng, đào nhiều ăn nhiều, đào ít ăn ít, tôi nghĩ cũng giải quyết nhanh được, buôn bán lần lượt vào tay mình quản lý, tư thương bán hàng bơ mỏ, ế ẩm, rồi cũng phải đỡ nhà mà đi kinh tế mới...

Ta ngồi nghe mà buồn, làm theo năng lực hưởng theo nhu cầu. Xạo! Làm gì có mà hưởng, nhà nước cứ bắt chẹt bắt lòng thì dân còn cục cựa đằng nào. Không đi công tác thì không có giấy chứng nhận lao động mà không có giấy chứng nhận lao động thì không được cung cấp gạo, thì thiệt thòi việc này, việc kia... Khốn nạn, dân còn gì nữa mà dấn vào đường cùng đến thế!

Công tác thủy lợi, một hình thức lợi dụng sức lao động, bóc lột sức người, sức của. Ăn cơm nhà, tự túc mọi phương tiện để lên kinh tế mới đào kinh, một ngày, một tuần, một tháng, ba tháng, lấy danh nghĩa phục vụ ích lợi chung. Nhưng, cứ nghĩ bỏ ra một ngày công như thế, liệu người ta có đủ một nguồn lợi để nuôi gia đình đang neho nhóc?

Tội nghiệp mấy người đi học tập về, bị đánh không chạy đâu được. Giọng thẳng cha tổ trưởng nghe mà phát ghét.

- Anh phải sốt sắng tham gia công tác, càng nhiều chứng nào, sự phục hồi quyền công dân của anh càng nhanh chừng đó...

Thiệt muốn chửi thề hết sức! Anh là người Việt Nam từ hồi nào đến giờ, chẳng là công dân thì là gì? hổng lẽ trước đây những người bại trận kia là người ngoại quốc? Chẳng qua vì bại trận mà trở thành ‘phó thường dân’, bị tước đoạt hết, bị ruồng bỏ, rẻ khinh, đầy đọa. Học tập cái quái gì ở đó, nhốt trong mấy cái thùng sắt, ngày nóng như lò nướng, đêm lạnh cắt da, ra ngoài lao động làm như trâu cày, ăn uống thiếu thốn, bệnh tật chết dần mòn, lâu lâu cao hứng quăng lựu đạn vào giết tù rồi đổ thừa bọn phản động phá hoại hay chia súng vào mừng bắn chơi, chết ai nấy chịu như trường hợp anh của thằng bạn học chung trường. Má nó xỉu lên xỉu xuống khi nhận xác con, so với ‘tắm máu’ trong chế độ phát xít thì cách đối xử với người bại trận theo kiểu của chế độ này còn dã man hơn nhiều, ác có bài bản mà, càng nói càng thấy nóng gan!

Ngày... tháng...

Cái món hành chánh bao giờ cũng lằng nhằng, nó luôn khệnh khạng như lão ký già. Quanh quẩn cứ báo cáo sổ sách linh tinh. báo cáo tuần, báo cáo tháng, báo cáo định kỳ, chẳng công tác gì nhiều hơn những loại báo cáo ấy, cứ giấy tờ chất đống mà không giải quyết được gì. Đúng như một ‘đồng chí’ đã tự phê: ‘Văn thư đầy túi áo, báo cáo đầy túi quần!’

Ta ngồi loay hoay như kẻ mắc ị mà táo bón cả tuần, thủ tục hành chánh luôn khắc nghiệt dù rêu rao là đã giản dị đến tối đa. Có một ông lão cyclo già, đồ xăng công đoàn, chạy tới đâu phải trình phường đóng dấu tới đó, từ Chợ Lớn qua Phú Nhuận, đóng một dấu ở Phú Nhuận, từ Sài Gòn sang cư xá Thanh Đa, đóng một cái dấu ở Thanh Đa. Nội chạy vòng vòng tìm cho ra cái trụ sở phường để đóng dấu cũng mất cha nó biết bao nhiêu xăng của nhà nước và sức lao động của nạn nhân, chưa kể gặp lúc đồng chí chủ tịch đi vắng, ngồi chờ cả buổi, cũng hụt mất mấy cuốc xe. Nâng đỡ lao động mà như thế à? Ông lão hần học “Mồ tổ cha nó.”

Tội nghiệp đồng bào tôi, neho nhóc khổ sở trong chuyến đi kinh tế mới tội tình. Mấy ai trong số hàng nghìn người rời thành phố hôm nay, đã ý thức được “lao động là vinh quang” là “hăng say sản xuất”? Hay chỉ vì không sống được ở đây nên phải đi thôi, dù tình nguyện hay cưỡng bức cũng đồng nghĩa như nhau, suốt ngày chạy đôn chạy đáo lo cho đồng bào, ta thấm thía hơn cái tình nghĩa con người: ‘Vì ta thương nhau là thương hết đám dân khổ đau...’.

Hàng hàng lớp lớp người chen chúc nhau trong khuôn viên Viện Hóa Đạo. Ướt loi ngoi như chuột khi cơn mưa quái ác đổ xuống, tội thanh niên cời trần ngồi phát gạo cho đồng bào. Mấy tên to đầu biến mất hết. Chỉ còn ta với ta, thương đồng bào nhót cả ruột. Cố lên! Chịu khó, chịu khó một chút rồi cũng một chuyến đi mà, thế nào rồi cũng có ngày ta lại gặp nhau...

Khúc đường đầu là những ngôi nhà ngói đỏ, lẫn giữa vườn lá xanh um trên quốc lộ 13. Thủ Dầu Một, đoạn đường kế đó là ruộng đồng ngút mắt, tằm tấp xa ở Phú Giáo và cuối cùng là một con đường đất đỏ bụi mù với những giao thông hào đầy kềm gai xơ xác. Nước trũng hồ bom, đôi chập chùng cỏ lau, và thung lũng xám xịt, xuống xe giữa vùng kinh tế mới Bàu Ké hoang vu heo hút này đồng bào chúng ta nghĩ gì?

Đoàn người vừa rời bỏ thành phố, rời bỏ tiện nghi vật chất đô thị để ngơ ngác đặt chân đến đây, bao nhiêu là hoang mang ngại ngùng. Những ngôi nhà tranh thấp thoáng trong cỏ rậm. Đời sống sẽ bắt đầu từ con số không ở đây. Dính líu và không thể quay về, ta ứa nước mắt khi vẫy tay từ giã, có lẽ ta sẽ đến đây sớm hơn dự tính...

Ngày... tháng...

Ta đang bị ViCi khủng bố và kèm kẹp, ngày nào không khí trong nhà cũng nặng nề, ngọt ngào, tối đứng đó với má và lỗ nhỏ, sáng cãi nhau với ba và chị hai, quanh quẩn trong một con hẻm chán phèo.

Ta không thể để đời sống bị lệ thuộc và chi phối nhiều đến thế. Ba hăm dọa đủ điều. Ba bảo rằng, nếu rời khỏi ông ra, đời sống chính trị của ta sẽ vô cùng đen đúa. Họ sợ con của cách mạng có tương lai tối tăm ư?

Ta sẵn sàng chấp nhận tất cả, lao tù nhà giam vốn đã phi lý từ bản chất đàn áp của nó, ta chỉ sợ tư tưởng bị dày dụa, nhốt kín thôi, ta là ngựa rừng chứ không phải là ngựa phố. Tại sao cứ thích bịt mắt để ta kéo chiếc xe cách mạng kệch cồm của ba?

Ngày... tháng...

- Chị có mặt trong ngôi nhà này để làm xáo trộn tư tưởng lỗ nhỏ, quấy rối đời sống đang đi lên của gia đình.

Nhóc Hùng hung hăng ‘đấu tố’ ta giống như cách mạng đấu tố địa chủ trong cải cách ruộng đất. Mà có gì đâu khi nhỏ My cứ đi theo chị tư than thở” Em chán quá, ba nói giải phóng là ai cũng no cơm ấm áo, mà có thấy gì đâu, tội bạn em bỏ học vì nhà nó nghèo túng, vì ba nó đi cải tạo, má nó bán hết đồ đạc trong nhà để chạy gạo từng bữa mà không biết cầm cự được bao lâu?”

Ta ngạc nhiên khi thấy Hùng thay đổi nhanh chóng từ khi theo học lớp đối tượng đoàn, nó tưởng thế giới trong tay nó chắc, ta nghe cái từ ‘tẩy nạo’ của Cộng sản bây giờ mới biết, thật kinh khủng quá, xã hội đã biến thẳng nhóc dễ thương của ta thành một tên kiêu căng phách lối, nó còn cao giọng phê bình ta là không có lập trường chính trị vững vàng, tối ngày cứ ngêu ngao nhạc vàng và đọc văn hóa phẩm đồi trụy..Trời đất! Mấy cuốn Tuổi Hoa mà hồi đi học ta nhịn ăn hàng để mua đem lên Sài Gòn cho nó đọc, vậy mà bây giờ nó”kiểm điểm” ta, tức

chết đi được cái đảng Cộng sản đã làm hư thẳng nhóc, thiệt thất vọng quá “đau lòng ta muốn khóc!” Để rồi xem mi phất tới cỡ nào, vô đoàn rồi lên đảng, vấn đề không phải mi là ai mà mi làm được cái gì lợi ích cho đồng bào cho xã hội? Điều đó mới quan trọng nhóc à!

Ngày ..tháng

Ra khỏi phòng thi, buồn ngơ ngẩn. Một chút ân hận băng khuâng, lỗi tại tớ hoàn toàn, tớ không thích đi thi, tớ không thích đậu, không thích làm học trò nữa! Tớ chỉ tắm được một lần trong một giò sông, tuổi trẻ hồn nhiên của tớ trôi qua đi, mất hút. Tiếc thì có tiếc, buồn thì có buồn nhưng chấp nhận. “Dứt khoát” thế thôi!

Đề thi có câu hỏi mắc cười “cho biết sự khác nhau giữa người và khi,” cậu biết tớ trả lời sao không? Tớ nhìn lên tường thấy hình ông Hồ chí Minh và tớ ghi ngay ‘người có râu và khi không có râu’. Nộp bài mà tớ cứ tùm tùm cười hoài.

Tớ không hy vọng hay ao ước gì nữa, vì đời sống mình còn có gì để ao ước nữa đâu! Tí Cờ sẽ mất đi cái dịp náo nức chờ nghe kết quả của tớ như tâm trạng gã bộ đội trong thơ ‘kách mệnh’

Nghe tin em vào đại học,

Nửa tin nửa ngờ tên lại trùng tên.

Tớ thấy mình tàn nhẫn hết sức khi bình thản bước ra khỏi cổng trường thi mà lòng trống rỗng, tớ muốn phì cười khi có người hỏi tớ “Đậu không?”. Chắc đậu.

Ừ! Nhờ 30 năm đời ba ta có Đảng!

Quê quá, phải không Tí Cờ? Tệ lắm thì tớ cũng được ‘bế’ vào Đại học Dự Bị, nhưng mệt quá. Tớ sợ sách vở lạ lùng. ‘Thôi thì thôi, chẳng đành thì thôi, thôi thì thôi nhé...’

Giờ thì tớ tiếp tục đi làm, bình thường nhưng chẳng có vẻ gì là bình thường hết, vẫn ngành Vận Động Xây Dựng Kinh Tế Mới, mỗi tháng đi công tác hai lần, điều xe và đổ dân xuống vùng kinh tế mới Đồng Xoài, Sông Bé.

Chen chúc đứng ngồi giữa đoàn người gói khăn lũ lượt hỗn độn và bần cùng. Những buổi trưa nắng cháy và chiều xuống mưa dầm. Những ngôi nhà tranh thấp tè (công trình của Thanh Niên Xung Phong), lô nhô giữa rừng lau sậy, ngay ngắn, kiểu mẫu.

Đồng bào xuống xe với gương mặt ngơ ngác, bàng hoàng khi được gọi tên nhận nhà mới, thuộc quyền làm chủ của mình từ đây, với nước ngập đầy sân, cỏ tranh leo tận cửa. Chưa có vách che nên gió thổi luôn lạnh buốt.

Những tiếng thở dài, những lời phàn nàn trách móc, hay tệ hơn nữa, sự gay gắt sẵn sàng chụp lên đầu các cán bộ điều xe, đổ dân như tát nước vào mặt.

- Vùng “đất hứa” của các người đó à?

Ở năm ba tháng, gặp bao nhiêu sự thật phũ phàng, gạo nước dầu lửa, nhu yếu phẩm, thuốc men bệnh tật. Hàng trăm thứ khó khăn thiết yếu, đành trốn về Sài Gòn chửi rủa vung vít. Những tiếng “phản ảnh” làm tổn đau lòng.

Có thật tổ cũng đang đồng lõa tiếp tay với những tên đao phủ cố tình giết chết đồng bào mình không? Mỗi chuyến đưa dân về, tổ buồn và nản lòng không tả được. Này ra ý định “được” thì tốt, “được” đẹp bỏ dứt khoát mọi bận bịu ở Sài Gòn. Tổ sẽ đi kinh tế mới! Tổ sẽ sống với đồng bào của tổ!

Có thấy những gương mặt thẳng thốt của người dân khi vừa đến vùng Kinh Tế Mới, mới thấy thương dân chúng mình. Người vợ trẻ với năm bảy đứa con nheo nhóc đi kinh tế mới làm gì? Phải chăng để mong mỗi chồng mình sớm được học tập trở về? Anh sinh viên đen đúa kia tại sao có mặt ở đây trong khi bạn bè anh đang ở giảng đường đại học? Vì điều đơn giản, anh là con em của ngụy quân ngụy quyền, không đủ tiêu chuẩn đi học, gia đình không thể cứu mang mãi đời sống bình yên cho anh. Rồi cũng phải đi thôi! Dứt khoát là như thế, không Thanh Niên Xung Phong thì cũng nghĩa vụ quân sự. “Tầng lớp tiên tiến” mà!

Tổ yêu đồng bào yêu tuổi trẻ của mình, bây giờ thì Tí Cờ đã hiểu tại sao tổ thi hỏng đại học, lý do này có gì đáng trách không Lộc? Tại tổ muốn thế mà.

Ngày xưa, đọc thơ bạn bè, thấy không có gì hết. Nhưng bây giờ, lật lại trang báo học trò cũ, đọc thơ Huy Giao, thấy thấm thía lạ lùng:

Còn gì vui bằng niềm vui hôm nay,

Lấp kín đi anh, những hố bom cày.

Mùa sau xới đất trồng khoai sắn,

Khi lá xanh rồi, buồn cũng nguôi ngoai...

Mùa sau đã hơn năm rồi mà sao lá chẳng xanh để lòng tổ nguôi ngoai? Lý tưởng tuyệt vời quá đối với tuổi trẻ bọn mình. Hát đồng dao hòa bình và ngợi ca tự do hạnh phúc, bình đẳng và yêu thương. Nỗi ao ước như một cái gì đó gần bó không rời “ở một nơi nào mà ai cũng yêu nhau”, có thật bây giờ chúng ta đang sống trong một vùng đất mà “ai cũng yêu nhau”? thật là chuyện hoang tưởng khi sống trong chế độ này, vì người nào thương ta cho bằng ta đâu.

Ngày ...tháng

Triển khai công tác trong tháng, tiếng quạt máy quay đều đều, mệt mỏi, một vài tiếng ho húng hắng những cái ngáp được che đậy vội vàng. Mới 9 giờ sáng mà sao buồn ngủ lạ lùng. Mọi người đều uể oải trước câu “hạ quyết tâm” sôi nổi của đồng chí trưởng ban, một chị trong đội tuyên truyền xung kích của Quận đã trề môi lắc đầu:

- Trời ơi! Bộ tưởng dễ lắm hả? Nói gần gần lười ngày này qua ngày kia mà có ma nào thèm nghe đâu! Người ta còn chửi cho là đẳng khác, nói suông thì dễ lắm, tới chừng xuống dân mới biết bị phản ánh tới bởi. Họ nói “nhà nước đem con bỏ chợ, chưa đi thì nói ngon lành lắm nào là có gạo có nước, có thuốc, có trường đầy đủ, bà con chỉ đi lao động thôi, còn mọi thứ đều có nhà nước cung cấp, lo lắng chu toàn, nào là khỏi lo chạy cơm từng bữa, sống chui rúc khổ sở ở Sài Gòn. Tưởng sao tới chừng lên đó, chẳng có cái cóc khô gì hết. Lúc đầu, gạo phát cầm chừng, rồi từ từ xuống bột mì ăn cầm hơi, nước nôi chẳng có, sanh ghẻ chóc, bệnh hoạn, chẳng thấy một viên thuốc nào làm phước. Mấy cô mấy cậu xuống phường khóm họp dân lại nói những chuyện phong thần, nhà nước thương dân, lo cho dân theo cái điệu vẽ bánh bắt phải ăn no, thì dân cũng ngất ngư mà xá dài...”

Tôi cười cười sự thật đã không thể bẻ quanh bẻ quẹo được thì cũng đành thôi!!

Đến phần kiểm điểm công tác hầu hết các phường đều đứng lên nêu các khó khăn của ban mình trong khi đi vận động.

- Chúng tôi đến nhà bà A, thì bà B bên cạnh trông thấy đã vội đóng cửa...

- Mặc dầu chúng tôi đã có kiên trì giải thích chính sách cũng như chế độ cấp phát dành cho Kinh Tế Mới, nhưng nhiều đồng bào vẫn thắc mắc về những tin đồn còn sai sót, thiếu thốn trên vùng Kinh Tế Mới...

- Đối với diện gia đình sĩ quan học tập thì đa số đều ngoan cố, viện cớ chờ chồng về mới đi, chứ không chịu đi trước, vì họ không tin là chồng, cha họ sẽ được về ngay. Còn giới tiểu thương buôn bán thì cho rằng còn làm ăn được nên không chú ý lắm về kinh tế mới v.v... và v.v...

Buổi họp kéo dài chẳng đến 11 giờ 30 vẫn chẳng đi tới đâu hết, không biết đây là lần họp thứ mấy mươi của Ban Kinh Tế Mới, vẫn cái không khí tê ngắt chán chường, vẫn cái giọng làm ra vẻ hăng hái sôi nổi của trưởng ban Quận, đòi phải “đạt chỉ tiêu”, điệu náo nê của các phường khi báo cáo về con số thành tích, biểu đồ tụt xuống dần dần như mạch của con bệnh đang hấp hối. Câu kết luận bao giờ cũng “dứt khoát” Khó khăn nào cũng vượt qua! Chúng ta phải nỗ lực để đạt chỉ tiêu cho bằng được, vì đó là yêu cầu cấp bách khẩn trương mà Đảng đã giao phó cho chúng ta phải hoàn thành...

Tan họp mọi người ra về mệt mỏi. Sáng buổi trưa nhức đầu, hay tại ngồi nghe thiên hạ nói nhiều quá đâm ra váng vất? Họp với hành sao mà chán thế không biết! Tôi sẽ phải nói gì với đồng bào của tôi, cái máy nói quay quá nhiều vòng, đến nỗi người ta có thể thuộc cả từng dấu chấm, dấu phẩy trong bản văn kiện “trọng tâm hàng đầu của đảng” về Kinh Tế Mới. Và người ta cũng đã biết hết cái sự thật bên trong của danh từ đó. Sự nói dối được truyền đi từ trên xuống dưới rõ ràng và rập khuôn, làm sao bây giờ?

Ngày... tháng...

Dứt khoát là phải thu xếp đi thôi. Nhà cất bất hợp pháp. Không giải quyết được vấn đề mua bán phải dời ngay để trả lại sự nề nếp khang trang cho thành phố, khi phải sống chui rúc khổ sở trong những căn nhà ổ chuột, bà con càng nên căm thù chế độ Mỹ Ngụy đã bạc đãi đời sống đồng bào nghèo khó. Mỹ Ngụy là thủ phạm gây nên tệ trạng hôm nay! Nhà nước cách mạng chủ trương vì hạnh phúc của nhân dân, vì đời sống nheo nhóc của đồng bào.

Đi kinh tế mới không phải là đẩy ai, là muốn tổng khứ bà con rời khỏi thành phố, như một số bà con đã hiểu sai lệch về chính sách tốt đẹp này. Đi kinh tế mới là tạo cơ sở cho bà con đều có công ăn việc làm, giải quyết được tình trạng thất nghiệp hiện nay, cân bằng về sự cung cầu kinh tế, phân bố sức lao động trên các vùng đất tươi tốt còn bị bỏ hoang vì chiến tranh trước đây, tạo ra của cải và vật chất để xây dựng lại đất nước sau bao nhiêu năm bị tàn phá trong bàn tay của Mỹ Ngụy đế quốc. Đưa đồng bào đi kinh tế mới là một bốn phần tất yếu của

nhà nước cách mạng, được xem là một chính sách hàng đầu trong việc chăm lo cho đời sống nhân dân tận tình, chu đáo.

Mỗi lần đưa đồng bào đi kinh tế mới, phường khóm chúng tôi đã lo từng cây kim sợi chỉ, từ manh quần tấm áo, từ nồi niêu mùng chiếu đến tiền bạc thuốc men. Và khi đưa lên đến nơi đến chốn, thì ở đó đồng bào đã có sẵn nhà ở, có sẵn gạo ăn, có sẵn một phần nào tiện nghi tương đối mà nhà nước đã chuẩn bị đầy đủ để tiếp đón đồng bào định cư trên vùng kinh tế mới màu mỡ, trù phú...

Giọng bà chủ tịch dè dặt trơn tru, tôi chán ngán khi phải ngồi cầm miệng nghe thiên hạ lếu láo “lo cho từng cây kim sợi chỉ” Trời ơi! Hành động đâu phản ánh được bản chất! Tôi biết chuyện này đã xảy ra đối với một gia đình chị lao công quét chợ và 4 đứa con nhỏ. Tối ngủ ngoài sạp cá, bị công an đuổi, không có chỗ ở phải đăng ký đi kinh tế mới. Mà “cây kim sợi chỉ” đó là do bà chủ tịch “tiếp thu” của một gia đình khác, lấy danh nghĩa “cách mạng” tặng lại.

Tôi xấu hổ khi nhớ những lần tổ chức lễ tiễn đưa đồng bào đi kinh tế mới trong phường. Bà chủ tịch đã nhờ tôi gói thật kỹ, thật đẹp, những bộ quần áo cũ có cái đã rách, đã mục không biết lòi ở đâu ra, để lên micro hô hào quà tặng đồng bào nghĩa cử cao đẹp của Ủy Ban dành cho “những người đã ý thức được nghĩa vụ và quyền lợi của gia đình mình cũng như của đất nước” mà tình nguyện ra đi.

Không có gì chua xót mĩa mai hơn khi về nhà, người ta mở những gói quà nham nhở đó ra, sự mỉa dân đã đến tột cùng!!

Ra về, trời mưa lất phất, nghe đồng bào bàn tán sau lưng:

Hợp với hành! Chán quá! Giờ còn bán gạo, mai mốt cúp gạo, bán bột, bán khoai. Từ từ cúp hết lương thực, nhu yếu phẩm. Không ký giấy bán nhà. Dọn dẹp chợ búa. Không cho mua bán lật vật để hàng hóa phải vô quốc doanh, vô hợp tác xã nhà nước. Họ làm tới cùng để mình sống hồng nổi nữa thì phải dỡ nhà đi. Tôi biết quá mà! Chính sách cách mạng là vậy đó chị ơi!

-“Thương dân, lo cho dân”! Tôi hồng cần họ thương theo cái kiểu bắt đi kinh tế mới đó. Nói nghe mà ham!

Thiệt tình trên kinh tế mới “ngon lành” vậy đó hả? Tôi hỏi chị mình còn ở Sài Gòn này làm cái giống gì, đi phút cho nó khỏe, khỏi mắc công nay kêu đi họp, mai kêu đi họp để nghe họ nói này nói kia nhức đầu. Kẹt nỗi kinh tế mới bà chủ tịch nói hồng giống như kinh tế mới của thằng em tôi. Lúc đầu, hai vợ chồng nó nghe nói cũng hăng, đăng ký đi, tôi cũng lên trên mới té ngựa! Cái “nhà” có chút xíu mà đột lên đột xuống, gạo thì lãnh được

hai ba ký gì đó, rồi nín luôn, cứ ăn khoai lang, khoai mì riết thôi. Nói có giềng, mà có thấy cái giềng nào đâu nước không có một giọt mà rửa ráy, chứ đừng nói tưới rẫy, tưới nương. Thêm cái thứ sốt rét giết người nữa, mấy miệt kinh tế mới toàn là chỗ rừng bụi không hà! Nó mới bỏ đứa con hồi tháng trước, tôi mới nói cho chị nghe đó, còn mấy đứa dẫn về Sài Gòn, đứa nào cũng ghê đầy mình, mà người thì ốm nhom, xanh le xanh lét thấy đứt ruột hết sức! Nói thiệt với chị thấy vậy rồi thì thà ở đây ăn đất tôi cũng ở nữa, chứ chẳng đời nào mà đi. Nghe nói mai kêu mấy đứa học sinh ra đuổi chợ, dọn dẹp không cho mua bán nữa. “Chợ phải đâu ra đó, không có giống gánh bữa bãi, người ra kẻ vô ồn ào mất trật tự, không kiểm soát được hàng hóa chợ đen chợ đỏ”. Nghe nói mà mắc cười, cái chợ mà không ồn ào thì làm sao gọi là cái chợ được! Tưởng gì họ sai con sai cháu mình ra đuổi mình. Tôi hỏi chị không cho mua bán thì lấy gì sống? Không có bán gạo thì lấy gì ăn? Thì phải đi kinh tế mới theo ý của họ.

- Xí! Nói nghe dễ dãi! Bộ tưởng người ta khùng hết chắc? Còn lâu!

- Nhưng biết đâu được chị! Nhà nước cách mạng có nhiều chánh sách lắm. Chị không nghe nói là phải “dứt khoát” thu xếp mà đi hay sao? Sớm muộn gì cũng vậy, mình là cá nằm trên thớt chị ơi! Mình chết chứ họ đâu có chết!

Tiếng guốc dép kéo lê trên những con hẻm tối. Tôi lặng lẽ nép mình vào một hàng hiên, chờ mọi người đi khuất.

Nỗi buồn không gọi được tên, cá nhân tôi không giúp được gì cho mọi người. Chỉ có Đảng và Nhà Nước “lãnh đạo”! Đành vậy sao?

Kinh tế mới như một viễn tưởng hãi hùng của người dân thành phố từ sau ngày giải phóng. Ở đâu cũng nghe nói về kinh tế mới, đi đâu cũng nghe bàn về kinh tế mới. Người ta nói với nhau về danh từ này ở khắp nơi trong miền Nam. Thậm chí đến những đứa trẻ nhỏ lớp 1, lớp 2 cũng có thể hiểu mang máng về kinh tế mới do cha mẹ chúng nó kể lại.

Người ta xem như đó là một vùng đất đầy ải, nghèo đói và chết chóc. Tôi nhớ đến gương mặt hờn hĩnh của Thạch khi kể cho tôi nghe một câu chuyện khôi hài lúc người ta nhắc tới kinh tế mới

Có ba người đi trên một con tàu: một người Nga, một người Mỹ, một người Việt Nam. Tàu ra đến giữa biển thì có một con khủng long dữ tợn nổi lên, người Nga quát:

- Nếu mày không lặn xuống thì tao sẽ lấy hỏa tiễn Sam bắn mày.

Con vật cười. Người Mỹ nói

- Nếu mày không lặn xuống thì tao đem B.52 dội mày.

Con khủng long vẫn trơ trơ, nhưng khi người Việt Nam chỉ tay nhẹ nhàng nói “Tao sẽ dắt mày đi kinh tế mới”, lập tức con vật hoảng hồn lặn mất.

Tiếng cười Thạch kết thúc ở đó làm tôi se lòng, ái ngại. Người ta đã khẳng định một điều gì, qua câu chuyện đùa mĩa mai đó? Kinh tế mới đã được đánh giá ghê rợn hơn cả hỏa tiễn Sam lẫn B52, sống trong chế độ cộng sản còn bị dày ải, nghèo khổ hơn cả thời kỳ bị đế quốc thống trị! Nên cười hay nên khóc trong cái vai trò của mình bây giờ?!

Ngày... tháng...

Ngày mai có chuyến đưa dân.

Suốt một ngày lằng xằng chạy tới chạy lui, khiêng từng cái bàn gỗ mục, cái ghế gãy chân. Xách từng chiếc chiếu rách bươm, cái thùng móp méo ra xe tải để ngày mai lên đường.

Chị đàn bà bỗng đưa con nhỏ xíu đang ngó mấy người hàng xóm khiêng phụ cái thùng nhựa đen xỉn, cẩu bần, từ trong bếp ra.

- Hết chỗ rồi! Gã tài xế lắc đầu từ chối.

Chị đàn bà quay sang tôi van nài:

- Cô làm ơn nói với mấy ông cho lên dùm đi. Kệ! Có cái thùng, lên trên đựng nước mà xài. Nước giếng chắc mát lắm hả cô?

Tôi nhìn vào thùng xe chật ních, đồ đạc của tất cả 7 gia đình gom lại chỉ có một xe hàng. Tôi chưa thấy người nhà giàu nào đi kinh tế mới. Cũng may, đỡ phải tốn xăng nhà nước vận chuyển. Tôi nói với người tài xế:

- Anh chịu khó thu lại cho gọn, để nhét thêm dùm chị này cái thùng đi lên trên chị có mà đựng nước. Tội nghiệp, tài sản của một gia đình nghèo...

- Nước giếng mát lắm hả cô?

- Vâng. Tôi cũng hy vọng là nó rất mát, để cho lòng chị khỏi buồn.

Ngày... tháng...

Tôi thấm thía hơn cái tình nghĩa con người, khi mặc áo mưa xuống thăm những gian nhà chờ đợi tối om, nhìn đồng bào nằm ngời nheo nhóc trong ánh sáng leo lét của những ngọn nến được thắp lên, rải rác, thỉnh thoảng một vài đầu thuốc lóe đỏ, tiếng đập muỗi chan chát vang lên giữa tiếng khóc la của trẻ con. Sự náo động rời rạc, buồn thảm. Những bóng người chập chờn, lơ nhố trong mỗi lần tia chớp lóe lên như những bóng ma đang chờ đợi giờ đền tội dưới hỏa ngục. Tôi đến ngồi bên cạnh một gia đình đang dùng cơm dưới ngọn đèn dầu nhỏ. Họ ăn lặng lẽ như cái chếp lưới của con thằn lằn trong khung cảnh tranh tối tranh sáng. Món ăn duy nhất là chai nước tương dẫn trên cái bọc nylon có vài lát dưa leo tèo.

- Gia đình bác đã lãnh gạo chưa bác?

- Mới xong đó cô.

- Đi mà gặp trời mưa như vậy, cực quá hả bác? Gia đình bác đông không?

Người đàn ông ngược mắt nhìn tôi như có vẻ dò xét nghi kỵ rồi lại cúi xuống và nốt chén cơm, trong khi người đàn bà thở dài, kể lể:

- Mưa nắng gì thì cũng phải đi chứ biết sao cô? Hai vợ chồng tôi với tám đứa con, ổng chạy xe ba gác chở than ngoài Ngã Bảy. Còn tôi thì bán rau ở chợ An Đông. Hai thằng lớn thì vá xe đạp. Họ nói đó là mấy nghề tạm bợ, sống bấp bênh, nhà đông người mà có sức lao động thì phải đi kinh tế mới, chứ ở thành phố, ai bán gạo hoài cho mà ăn. Đã nghèo lại con đông nữa, khổ lắm cô ơi! Đêm nào thằng cha tổ trưởng cũng bắt đi họp, rồi hết người này tới người kia lại nhà kêu đi kinh tế mới, riết rồi ổng giận quá, bán luôn cái xe ba gác. Đi thì đi. Cái số nghèo, số khổ, thì ở đâu cũng vậy. Nhà nước thương thì mình nhờ, ghét thì mình chịu...

- Cái bà này! Gã đàn ông gắt lên buông đũa ra ngồi ngoài hàng hiên vặn thuốc hút, cái dáng khắc khoẻ trầm ngâm như tượng đá.

Ngoài trời, mưa lâm lâm. Tôi xót xa nhìn qua gian nhà gió lùa trống trước trống sau, bao nhiêu người đang tạm trú ở đây để chờ đợi một chuyến đi, đêm sẽ dài hay ngắn, và có mấy ai sẽ ngủ được một giấc ngon lành? Hay tất cả đều trần trọc, bồn chồn, suy nghĩ về cuộc sống ngày mai trên một vùng đất xa lạ mà mình sắp đến?

Gom hết mớ tài sản ẻo lả nhỏ nhoi, vợ chồng con cái bồng bế nhau rời bỏ thành phố. Có những nụ cười tin tưởng, hy vọng, có những ánh mắt ái ngại, lo âu. Ngày mai sẽ có một đoàn xe ra đi với cờ xí rợp trời, sẽ có bà chủ tịch Quận, ông Bí Thư huyện ủy ra đứng trước ống kính thu hình ngời khen tinh thần yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội, tích cực tham gia đi vào lao động sản xuất của nhân dân và thân ái gửi tặng đồng bào một ít hột giống cùng vài cái cuốc, cái liềm tượng trưng. Rồi thôi.

Đoàn xe sẽ lần lượt rời bỏ thành phố. Bà con hàng xóm từ giã nhau bùi ngùi.

- Con Ba, mày đi mạnh giỏi nhé!

- Bà Bảy ở lại mạnh giỏi. Mai mốt cháu trồng được trái bầu, trái bí, mang về làm quà cho bà mừng.

- Chú Năm lên trên có bắt được con nai con thỏ nhậu nhớ tui nhe.

- Ôi, nhậu nhẹt gì mà ới! Tao sợ hồng có gạo mà ăn kia. Bộ mày tưởng lên trên rảnh rang như thời trước ngồi uống la-de trong Sở Thú chắc?

Suốt đêm tôi đã không ngủ được. Cái mền quá ẩm nên làm tôi cảm thấy ray rứt, khó chịu thế nào... Tôi nhớ gian nhà chờ đợi trống trải trong Viện Hóa Đạo, có hàng trăm người nằm ngời chen chúc nhau. Trời mưa lạnh, và họ cũng không ngủ được, vì mãi nghĩ đến ngày mai và cuộc hành trình quái gở trong đời.

Ngày ...tháng

Tiếng nấc nghẹn tuyệt vọng làm tôi bồi hồi.

Tôi có nên kể cho cô nghe một sự thật nữa của chế độ không? Khi buổi sáng nay, tôi đã gặp một người quen vừa từ kinh tế mới trở về thành phố, kể cho tôi nghe những chuyện não lòng. Gia đình sĩ quan, tưởng khi học tập về, đi kinh tế mới sẽ yên thân cùng gia đình lao động sản xuất. Chẳng ngờ đời sống bị kèm kẹp tù túng thêm hơn, nói chuyện với ai năm ba người cũng bị dòm ngó, đi đâu cũng phải xin phép, trình diện châu chực, hàng tháng phải vào rừng làm công tác lao động phá rừng, trồng lúa cho bộ đội ăn. Mỗi lần đi là làm cả mười hôm hay nửa tháng. Vậy mà mỗi lần có cháy rừng hay nổ đạn ở đâu, là mấy người sĩ quan thất thế ấy lại bị chửi bới vung vít, hăm dọa đủ điều. Nào là “bản chất ngụy”, nào là “thành phần phá hoại phản động”. Muốn được

yên thân thì đừng ngo ngoe, liệu hồn! Tưởng đi kinh tế mới là khỏi nghĩa vụ quân sự, vậy mà những thằng con trai trụ cột trong nhà vẫn bị gọi đi đợt đầu, bỏ lại vợ đang mang thai, bà già đang đau nặng. Nhà nước tận dụng sức lao động, không thừa một người, lấy ai đâu mà canh tác?! Nước vẫn không có. Bệnh tật vẫn ám ảnh. Sợ hãi, học tập và lao động mót mùa. Mỗi lần họp hành, những tên cán bộ vẫn không ngớt ba hoa nào là tăng năng suất lao động để vượt qua chỉ tiêu, hoàn thành kế hoạch, nào là thi đua lập thành tích để chào mừng đại hội này, đại hội kia... Thử hỏi cô đàn bà con nít mà làm được cái gì? Càng nói càng chán, có sống ở đó mới biết, gặp bao nhiêu chuyện bức mình. Đi kinh tế mới là chui đầu vào rọ, mặc thiên hạ làm tình làm tội mình...”

Tôi đã ngồi ngơ ngẩn cả buổi trời để nghe cho xong câu chuyện, có thật tôi cũng đang tiếp tay cho họ để đày ải đồng bào tôi không? Năn hết muốn làm gì nữa! Tôi mong mình được sống ở đó, chứng kiến mọi sự thật. Để chỉ vậy? tôi bất lực nhìn chế độ đã dồn dân đến bước đường cùng!

Ngày... tháng...

Đi xem triển lãm về kinh tế mới trên quận. Những hạt lúa trĩu nặng, những khoai sắn to tướng, những trái bầu, trái bí ngon lành, những tranh ảnh sôi động, phô bày một mùa thu hoạch đạt kết quả 100% trên vùng kinh tế mới. Tôi ngao ngán nhìn công lao được tưới bằng mồ hôi và nước mắt của đồng bào suốt một năm nay, đang được nằm trong bàn tay khép lại của nhà nước. Hàng biểu ngữ giăng mắc khắp nơi

- Tất cả cho sản xuất!

- Tất cả để xây dựng chủ nghĩa xã hội!

- Đảng lãnh đạo, chính quyền quản lý và nhân dân làm chủ...

Quản lý có nghĩa là giữ gìn, một đồng chí đã giải thích như vậy. Có ai tin được điều đó không, tất cả những hoa màu này tôi đã nhìn thấy trên kinh tế mới, do chính bàn tay lao động của những người dân đang sống khổ sở ở đó trồng nên. Nhưng điều chua chát là họ không bao giờ được hưởng trọn vẹn những sản phẩm tốt tươi này. Đó là một sự thật. Mọi thứ thu hoạch được, đã có nhà nước “quản lý”, tức là giữ dùm. Cùng lắm là họ sẽ được tiếng có đạt chỉ tiêu, có tăng năng suất. Biểu dương một vài cá nhân hay tập thể đã tỏ ra xuất sắc trong thành tích thi đua lao động. Rồi thì vắn tay cuốc tay cày, vắn ăn khoai sắn thay cơm gạo, vắn đói kém khổ sở và túng thiếu mọi thứ nhu cầu cần thiết trong đời sống người dân trên vùng kinh tế mới. Chế độ mang danh nghĩa “đấu tranh cho giai cấp lao động nghèo khó”, nhưng thật ra chính những giai cấp đó bị bóc lột nhiều nhất. Họ bị lợi dụng để đưa ra “mặt trận lao động” như những công cụ phục vụ cho chế độ, cho chủ nghĩa riêng tư của

một thiểu số người lãnh đạo. Bằng những chiêu bài mị dân sáng bóng, trò tiểu xảo mà ai cũng có thể đoán biết được.

Theo chân đoàn đại biểu các phường, nghe một đồng chí thuyết minh về sơ đồ xây dựng kinh tế mới đang sắp sửa tiến hành. Chỗ này là trường học, chỗ này là bệnh xá, chỗ này là trụ sở Ủy Ban Hành Chánh xã, chỗ này là chợ và khu giả trí tập thể. Đây là phần đất sản xuất tập thể. Đây là phần đất thổ cư của mỗi hộ gia đình để Công anh tác hoa màu phụ. Và đây là nghĩa địa, một khoảng đất nhỏ xíu ở góc sơ đồ đã khiến tôi suýt buột miệng “Ủa! Sao ít vậy?” nhưng kịp dẫn lại cái óc khôի hời nhiều khi không đúng chỗ của mình. Quả thật, nhà nước chu đáo vô cùng!! Đúng là một vùng kinh tế mới kiểu mẫu chỉ có trên sơ đồ, trên những cửa miệng ba hoa bóng bẩy của tụi tuyên truyền

Kế đó là đến phần chiếu phim. Những hình ảnh “sinh động khí thế” của một vài gia đình. Bà Năm, Bà Tám điển hình, đã tự động giở những căn nhà ổ chuột của mình ở thành phố để hồ hởi phấn khởi đi xây dựng vùng kinh tế mới. Những nụ cười toe toét đứng quanh mái tranh, bên cạnh các luống khoai xanh um, chạy dài, cái bắt tay thân mật của đồng chí trưởng ban kinh tế mới Quận lên thăm viếng đồng bào.

Hình ảnh các cán bộ đang hì hục khiêng đồ đạc từ trên xe tải xuống, phụ giúp đồng bào, tôi bắt gặp hình ảnh cô bạn đồng nghiệp đang xách chiếc ghế mây xộc xệch nhìn về phía khán giả cười thật tươi, và tôi cũng thấy cái mặt mình đang cúi xuống cho một gia đình hai ổ bánh mì mang theo để ăn trong chuyến đưa dân. Bộ bà ba đen không thể biến tôi thành một cán bộ cốt cán của nhà nước và hành động của tôi trên khung vải không phải là một nghĩa cử cao đẹp của chính quyền đối với nhân dân. Trong vấn đề tuyên truyền để gây ưu thế cho cách mạng, người ta đã không bỏ sót một chi tiết nhỏ nhoi nào để khai thác nó thành một lợi điểm cho chế độ, cho chính sách. Tôi không ngờ hành động vô tình của mình, xuất phát từ mặc cảm tội lỗi của mình đối với đồng bào, lại trở thành một đề tài tuyên truyền của nhà nước và càng thấy mình “ăn ảnh” trên khung vải bao nhiêu, tôi lại càng xấu hổ bấy nhiêu. Buồn thay!!!

Ngoài số đại biểu, quan khách đến tham dự, phòng triển lãm chỉ lựa thưa vài đồng bào tò mò vào xem kinh tế mới ra làm sao. Một chị cán bộ dẫn hai ba bà có lẽ là đối tượng vận động đến bàn trưng bày sản phẩm hoa màu kinh tế mới chỉ trò

- Mấy bác thấy không? Đất trên kinh tế mới tốt lắm mới trồng được mấy thứ cây như vậy, tha hồ mà ăn. Chú đầu như ở Sài gòn, mỗi chút mỗi mua, đắt đỏ.

Một bà lão vụt nói:

- Thiệt sao cô? Tui nghe nói làm bao nhiêu phải bán hết bấy nhiêu cho chính phủ mà! Bán hết rồi lấy gì mà ăn?

- Đâu có bác. Chẳng nào mình ăn không hết mới bán chứ, chẳng hạn như đậu phộng, đậu xanh. Hồng lẽ bác ăn hết mấy chục, mấy trăm kí sao? Thì phải bán bớt...

Một bác khác cúi xuống vốc nắm đậu, nói trống:

- Bán cho nhà nước rẻ rề thì cũng như cho không.

Tôi đứng nghe mà cười thầm, nhớ tới buổi họp dân tối hôm qua, khi mời đồng bào đi xem triển lãm về kinh tế mới một người đã nói với tôi:

- Khỏi xem cũng biết hết rồi cô ơi! Dân bây giờ họ sáng mắt, sáng dạ lắm. Nghe nói là biết liền hà!

- Vâng. Tôi cũng mong mọi người hiểu rõ như vậy.

Một chế độ my dân và bóc lột trong cái gọi là “Nhà Nước Cộng Sản” mà ai bây giờ cũng biết

Ngày... tháng...

Quận vừa ra chỉ tiêu thi đua tới cuối tháng phải vận động cho được 80 hộ dân đi kinh tế mới, con số tưởng dễ dàng như đếm hay sao ấy! Mặt ông Phó Ban của tôi chảy dài rầu rĩ.

- Làm sao bây giờ hả cháu?

Tôi cười trừ:

- Có lẽ phải tính cả gia đình bà Chủ Tịch, ông Bí Thư Chi Bộ, ông Ủy Viên Thư Ký, bà Kinh Tài, gia đình mấy cô cậu bên Công Đoàn Phụ Nữ.. thì may ra mới đủ chỉ tiêu đã định.

- Đừng giỡn cháu! Họ đâu phải là đối tượng để mình đưa đi kinh tế mới.

-Thảo nào mà đồng bào chẳng phân bì sao được, họ nói không thấy ai trong nhà nước tình nguyện đưa cả gia đình đi kinh tế mới, sao cứ bắt họ đi, chú nghĩ sao?

Ông Phó Ban bèn chống cằm lặng thinh, sự thật đã không thể chối cãi được, chính ông Chi Bộ hôm qua trong buổi họp kiểm điểm cũng phải thú nhận:

- Chúng ta ngồi đây, chưa chắc ai cũng hăng hái đi kinh tế mới, bởi vì chúng ta đã quen hưởng thụ (!). Nên việc vận động đồng bào đi kinh tế mới, chắc chắn phải gặp nhiều trở ngại khó khăn, nhưng, dứt khoát họ vẫn phải đi kinh tế mới. Vì đời sống họ ở trong thành phố bấp bênh, tạm bợ.

Tôi ngồi nghe, vừa buồn mà vừa buồn cười. Bác dạy “Khó khăn nào cũng phải vượt qua”, nên các ông các bà cố mà vượt qua bằng mọi cách kể cả biện pháp hành chánh và quân sự, để đẩy cho được từ một triệu rưỡi đến 2 triệu dân dời khỏi thành phố trong cuối năm nay, một cuộc vận động cách mạng lớn mà, các đồng chí nhiệt liệt tán thành chủ trương của đảng chứ?”. Gã thanh niên đề nghị phát động liên tiếp nhiều đợt thanh niên xung phong, chị phụ nữ hứa sẽ vận động các chị em phụ nữ đăng ký vào tổ hợp trên kinh tế mới, ông công đoàn tuyên bố sẽ không giải quyết những đơn xin mở tổ hợp, cơ xưởng của số người có ý muốn nấn ná, viện cớ ở lại thành phố, phía công an sẽ dứt khoát không chịu chứng nhận lý lịch để bổ túc hồ sơ xin việc làm và gia hạn thêm thời gian cho những người tạm trú quá lâu, bà thư ký thì chiếu theo văn thư mới nhất của Sở Nhà Đất thành phố, sẽ không ký giấy chấp thuận cho mua bán nhà, nếu đăng bán không chịu hồi hương hoặc đi kinh tế mới.

Một lô biện pháp hành chánh được nêu ra, để chấp hành cho được cái chỉ thị hàng đầu của Đảng “Tất cả cho sản xuất” mà dân là công cụ chính yếu nhất để họ thực hiện âm mưu này

Ngày... tháng...

Tôi khó chịu khi nhận một hàng danh sách do tên Bí Thư Chi Đoàn đưa qua với lời dặn dò:

- Chị hãy cố gắng bằng mọi cách để bắt buộc họ phải chấp nhận một trong hai điều: hoặc là chính họ phải đi thanh niên xung phong, hoặc là cả gia đình họ phải hồi hương, hay đi kinh tế mới, nếu phần chị xong, thì số người còn lại không chịu cam kết, chị lập lại một danh sách gởi qua tôi. Tôi sẽ cho giấy triệu tập đến tận nhà họ.

Tôi nhìn cặp kiếng cận xạ đến mũi của tên nhãi mà phát ứa gan, đảng nào thì cũng thế, thà cứ bảo cha nó là cường bức lao động đi còn hơn dùng hoài cái điệp ngữ kịch cỡm “thi hành nghĩa vụ lao động”.

- Chúng tôi xin trân trọng báo tin cho anh... đã đến tuổi thi hành nghĩa vụ lao động. Vậy mời anh đúng ngày... giờ... đến đăng ký đợt Thanh Niên Xung Phong... xuất quân vào ngày... Đề nghị anh chấp hành tốt đợt xuất quân trên...

Tôi hậm hực muốn xé bỏ những tờ thông báo đáng ghét đó, cả một tương lai tuổi trẻ đều nằm gọn trong hàng chữ cay nghiệt của chế độ.

- Đâu cần thanh niên có, đâu khó có thanh niên!-

Bằng tay ta làm nên tất cả! Với sức người sỏi đá cũng thành cơm!

- Người thanh niên phải có lý tưởng cộng sản! phải dâng tuổi trẻ, dâng nhiệt tình cách mạng cho lý tưởng, cho lá cờ vẻ vang của Đảng, của Đoàn!

- Phải làm cây tùng cây bách xanh tươi cho thế hệ, xứng đáng là thanh niên trong thế hệ Hồ Chí Minh quang vinh!

- Mình vì mọi người thì mọi người sẽ vì mình...

- Hăng hái thi hành nghĩa vụ quân sự, nghĩa vụ lao động, chứng tỏ mình là thanh niên sớm ý thức được vai trò rường cột của nước nhà, biết yêu chủ nghĩa xã hội, yêu quê hương, yêu tổ quốc... Các em thiếu nhi có 5 điều Bác Hồ dạy ; các anh chị thanh niên có 3 xung phong, có 4 sẵn sàng...

Nói riết rồi như con kết lập đi lập lại những lời vô nghĩa bấy nhiêu bài học đã thuộc nằm lòng, tôi sẽ chỉ việc tuôn ra như một cái máy hát. Công việc tưởng như dễ dàng nhưng thật khó biết bao, những nạn nhân đang ngồi sắp hàng chờ đợi. Những gương mặt trẻ thấn thờ đang bị nhồi nhét mớ lý tưởng buồn nôn- Sống chiến đấu, lao động và học tập theo gương Bác Hồ vĩ đại, lợi dụng tuổi trẻ để làm những nấc thang xây dựng cái chủ nghĩa Cộng sản đầy tham vọng, súc sinh và phi lý...

Im lặng để chấp nhận việc người ta đẩy dần tuổi trẻ của tôi, của bạn bè tôi vào cái lò sát sinh quái gở của Cộng Sản đã là một cái tội lớn .Tôi ghen cứng trong cái vai trò của mình.

Ngày... tháng...

“... Trên bước đường đi tìm sự thật, anh vừa sống qua những ngày trên vùng đất kinh tế mới của em. Mùa mưa vừa về anh đã thấy gì trên một vùng đất phì nhiêu của đất nước, mà tất cả mọi người đều hi vọng sẽ một ngày nào đó trở thành một nguồn sống, một sinh lực mới, thật mạnh mẽ để đưa mọi người, mọi gia đình và cả một quốc gia vươn lên sau bao nhiêu năm chiến tranh.

Anh đã thấy sức sống vươn lên từng đợt cây ngọn cỏ. Những luống khoai mì, khoai lang. Những cánh đồng đậu xanh, đậu phộng. Tất cả đều xanh mướt, báo hiệu cho một mùa gặt đầy kết quả. Và kể đó, trên khía cạnh con người đã đổ mồ hôi và tài sản của mình trên những mảnh đất này thì lại là hình ảnh của những nét ưu tư, thất vọng và chán chường. Em thử tưởng tượng, có những nét chấm phá nào linh động, mĩa mai hơn hình ảnh của từng dãy nhà xiêu vẹo, tróc nóc, bỏ hoang trên cánh đồng hoa màu thật tươi tốt.

Mầm sống của thiên nhiên đã vươn lên từ đó, nhưng con người đã lần lượt dứt áo ra đi, bỏ lại tất cả mồ hôi và nước mắt của họ, để trở về sống chui rúc trong những khu ổ chuột hay những vỉa hè của thành phố. Từ những người thợ, những người nông dân, họ trở thành những hành khất. Không có ai đuổi họ đi hết, nhưng họ vẫn đi mà không tiếc sức lao động của mình! Tại sao họ lại bỏ miền đất hứa? Có phải họ đi tìm thiên đường chăng?

Trong khi đó thì cũng có một số gia đình ở lại. Họ đã tử thủ trên miền đất hứa đó và hình ảnh tiêu biểu để anh có thể nhận dạng ra họ là một người đàn bà mặc cái quần đen mốc, chiếc áo cánh vá vúi tả tơi, đang bỏ củi để bán cho khách qua đường.

Con người, khi đến tột cùng của khổ đau hay hạnh phúc, đều có óc khôi hài rất tế nhị, anh ghé lại mua củi (rất rẻ, chở về đến cầu Sông Bé, anh bị Công an tịch thu với lý do thật buồn cười, phải có biện pháp như thế, để họ (những người dân kinh tế mới) phải chịu lao động sản xuất, họ tin như vậy à.

Hỏi thăm về đời sống về kết quả thu hoạch của vùng kinh tế mới, nhất là khi anh khen mùa màng có vẻ tươi tốt, thì chị mỉm cười, đượm vẻ mĩa mai:

Lần này là lần thứ ba rồi đấy cậu. Ở đây khỏe lắm khỏi ăn độn như dân thành phố, chỉ ăn rất một thứ khoai mì thôi à! Lâu lâu bữa nào vui thì ăn độn một bữa, như đám giỗ chẳng hạn. Cậu hỏi kết quả thu hoạch của tôi hả? (Chị chỉ đứa bé gái khoảng 6 tháng, ốm èo uột đang nằm trên tấm đệm rách). Đó! Kết quả đó!!

Tại sao trong khi có những người bỏ đi thì vẫn có những người ở lại? Họ ra đi để tìm cái gì? Họ ở lại để làm gì? Hy vọng của họ ở đâu? Hình ảnh sau cùng đã làm cho anh bất nhẫn phẫn uất nhất, là hình ảnh của những người Thanh Niên Xung Phong. Trong một buổi sáng thật sớm, thật lạnh khi thức dậy từ trên xe bước xuống, anh thấy họ ngồi dọc theo hàng hiên của dãy nhà tranh, trong đám đông mình không thể nào nhận diện được một sắc thái cá biệt nào, nhưng hình ảnh chung của họ không phải là một đoàn thể thanh niên khỏe mạnh

rường cột của nước nhà, mà lại là hình ảnh của sự tiều tụy chán chường và bệnh hoạn, đồng phục của họ là bộ đồ xanh rách nhuộm đất đỏ, nón tai bèo lụp xụp bên tai. Cái nhìn của họ không còn là cái nhìn trong sáng đầy tin tưởng ngạo mạn của tuổi trẻ, mà lại là những ánh mắt lạc lõng, ngây dại. Sắc da của họ không phải là màu hung xạm nắng phong sương mà là một màu bết vàng với vành môi tái mét của sốt rét rừng. Họ lên đường thật mệt mỏi, kẻ rìu người cuốc tiến quân vào rừng để đốn lò-ô, chặt tre, khẩn đất xây dựng lại quê hương?!

Cuộc tiến quân của họ thật lặng lẽ, hy sinh của họ thật vô bờ. Anh theo họ vào khu vực khai thác. Anh thấy họ không còn là những con người nữa, giữa hình ảnh của các cán bộ điều hành, phì phà thuốc trên môi, tay cầm gậy tre chỉ trỏ chửi thề, họ chỉ là hình ảnh của những tên nô lệ, mình trần đầy ghẻ thẹo, đang làm việc theo lệnh của các cai ngục.

Cũng trong dịp đó, anh có làm quen với một cô bé tên Yến, mới vào thanh niên xung phong được một tháng, làm toán cứu thương. Cô bé có óc lãng mạn, thích thú với cuộc sống giữa thiên nhiên, nhưng đồng thời lại có những nhận xét rất chua cay về lý tưởng, cô bé đã ý thức được mang máng về sự lợi dụng các danh từ, anh với cô bé đã nói chuyện cả một buổi sáng trên công trường, trước cặp mắt soi mói của mấy tên cán bộ. Rồi dần dần có một hai cậu mon men lại gần, hết gọi anh bằng “ông thầy”, lại gọi là “đại ca”, để cuối cùng xin một liều thuốc!

Thật anh xót xa cho họ quá! Mới hôm qua đây, họ là những chàng trai trẻ ngổ ngáo, ngang tàng, hôm nay đã trở nên xác xơ thảm hại...

Tối đến, từ trong những dãy nhà tranh của đoàn thanh niên xung phong, dưới ánh đèn dầu leo lét, vang lên những bản nhạc của Trịnh Công Sơn. Tiếng đàn, giọng hát hòa lẫn tiếng mưa lâm râm của núi rừng. Thật không có gì tả đúng tình cảm của anh lúc đó, anh muốn sống chung với họ, chia xẻ những khổ nhục với họ và đồng thời, anh giận họ, bức tức sự khổ nhục mà họ đang chịu đựng. Suốt đêm anh không ngủ, đốt biết bao nhiêu liều thuốc trần trọc, rồi những người thanh niên xung phong còn phải chịu đựng bao lâu nữa?

Người dân đốn một cây lò-ô được 10 xu. Người thanh niên xung phong được tiếng “Anh hùng lao động”. Nhiệt tình và lý tưởng cách mạng thật vô giá! Thiên đàng thật gần mà cũng thật xa, chỉ cần nằm xuống là đến. Và còn bao nhiêu cô Yến nữa để đủ số xây dựng thiên đường cộng sản?!

Trong lúc đó, anh cũng vừa đọc được một bài trên báo Tin Sáng nói về kinh tế mới, báo ngày thứ bảy hay chúa nhật gì đó. Thật là hai hình ảnh đối chọi, mâu thuẫn nhau.

Một, anh là thằng nói dóc, nếu không, thì thằng nói dóc chính là tên “ký giả” trên báo Tin Sáng.

Ngày... tháng...

Tí Cồ ạ,

Sao tớ mệt mỏi và lưỡi biếng lạ lòng. Sự chờ đợi làm tớ chán nản. Những ngày còn lại ở đây để chờ đợi một đổi thay, chôn chân trong thành phố tẻ nhạt này, mỗi sáng đi làm băng ngang khu chợ ồn ào, hít ngập hai lá phổi những bụi bẩn từ bồn rác trong chợ bốc lên giữa tiếng động cơ ầm ĩ của xe vệ sinh, vào phưởng gặp mặt ông trưởng ban đồ gay, nồng rượu khai vị trong ngày. Mặt ông phó ban chảy dài chống cằm rầu rĩ, vì tới kỳ báo cáo mà không một ma nào đăng ký đi hồi hương hoặc kinh tế mới.

Trời ơi! Tí Cồ thử tưởng tượng ra khung cảnh đều đặn mà ngày nào tớ cũng phải chịu đựng, chán phèo! Tớ thêm thay đổi không khí, thay đổi nghề nghiệp, đời sống, vì nếu tình trạng này kéo dài lâu quá tớ e mình sẽ phát điên mất.

Nhớ Sóc Trăng mà không về được, Sài Gòn có ai đâu. Nhỏ Minh chán học, cúp cua hoài và đòi đi Thanh Niên Xung Phong để cho sáng mắt ông già cách mạng của nhỏ, tên Hương thì lu bù chuyện áo cơm, nhà cửa, Kiệt cũng bận học thi, tớ chẳng có chỗ nào đi rong cuối tuần. Và lại, tớ cũng đang bị ông bố giới nghiêm trầm trọng, lý do là đã nghỉ làm ba ngày liên tiếp không báo cáo với thủ trưởng, để theo anh Bảy và bạn bè lên Long Khánh đi săn (?), xe lửa đỗ lại sân ga lúc nửa khuya giữa rừng núi âm u, cả bọn đạp xe cộc cạch ra tới đường nhựa để về rẫy. Sáng hôm sau, anh bạn thổ địa trong làng dẫn lên núi thăm mấy chiến khu cũ của cách mạng, mệt ơi là mệt, nhưng cũng khuây khỏa được phần nào nỗi buồn chất chứa bấy lâu.

Suối reo róc rách và lòng tớ hết muốn quay trở về thành phố. Thêm cả bọn mình đều có mặt ở đây, quay con nai vàng ngậy mỡ trong ánh lửa bập bùng, tưởng mình vừa trở lại thời đại nào hoang sơ, như chàng Robinson với râu tóc bờm xờm của anh hippie cũ.

Đi xa, thấy mình sống thật với mình hơn, Ngọc Ánh của thuở nào mơ mộng chuyện hoang đường “Aladin với cây đèn thần” cổ tích, giữa núi giữa rừng mông mênh, thấy mình nhỏ nhoi nhưng thật ngang tàng.

Thời đại nào, tớ cũng ghét làm kẻ bon chen. Tại sao ta phải lao đầu vào cuộc sống hì hục, khổ sở ở thành phố ồn ào, mà không nghĩ là nên lên núi vào rừng, yên tĩnh bát ngát như thế này cho thoải mái, đất đó suối đó sao

không được tự do phá rừng làm rẫy và muốn sống ra sao thì ra theo ý mình muốn? Sao lại cứ phải để cho nhà nước lãnh đạo quản lý ?

Kinh tế Mới của tổ cũng vào rừng, cũng làm rẫy nhưng có điều nó tù túng khó chịu quá khi bị áp đặt cưỡng bức những điều người ta không muốn, dân chúng thì phát điên với hàng mớ danh từ nổ như pháo- Thi đua lập thành tích dâng Đảng! dâng Bác!- Đạt chỉ tiêu! Tăng năng suất! Hội thảo. Kiểm điểm. Chấm công...

Cơm gạo mỗi ngày một giảm bớt., cuộc sống ở đâu cũng chật vật khó khăn làm mệt không được nghỉ, mặc dù có câu cửa miệng “làm theo năng lực, hưởng theo nhu cầu”. Nhu cầu gì cân gạo ký đường cũng tính theo tem phiếu. Xạo ke, dóc tổ!! Lao động chưa thấy vinh quang mà đã thấy người càng gầy nhom bệnh tật do lao lực quá sức..

Mỗi lần đi họp cháu ngoan bác Hồ, nghe mấy tên đoàn viên ba hoa với đàn em nhỏ rằng Đất nước ta giàu đẹp, nhân dân ta anh hùng, đã có quá trình cách mạng lâu đời, chống đế quốc xâm lược, chống thực dân phong kiến. Thế giới có Marx-Lenin và Việt Nam ta có Hồ Chí Minh vĩ đại, có Đảng Cộng Sản quang vinh, có lá cờ đỏ bách chiến bách thắng... và có trăm thứ v.v...

Mấy đứa nhỏ ngồi nghe cười khúc khích, không phải tụi nó hiểu những danh từ đao to búa lớn kia mà thấy anh Đoàn múa tay chân như con khỉ.

Cứ nói hoài giọng điệu củ rích “đất nước còn nghèo, đang ở thời kỳ xây dựng chủ nghĩa xã hội, giai đoạn khôi phục kinh tế do hậu quả chiến tranh xâm lược của đế quốc để lại. Cố gắng khắc phục mọi gian khổ, khó khăn, để chừng bày tám cái kế hoạch ngũ niên nữa thì lo gì mà chẳng bằng các nước xã hội chủ nghĩa anh em tiên tiến trên thế giới?”

Ừ, hãy đợi đấy, không có gì chán bằng phải ngồi im nghe người ta nói dóc, mỵ dân bằng những lời hoa mỹ, khôi hài nhất là họ cứ tưởng người dân luôn tin vào những điều giả trá bịp bợm đó.

Coi chừng! sự chịu đựng đến lúc nào đó sẽ vỡ òa phẫn nộ.

Nhưng dù có thế nào thì tổ cũng muốn nói với đảng ấy một điều, chúng ta là những người tuổi trẻ mà tuổi trẻ thì có lý tưởng có nhiệt tình, hãy đặt lý tưởng nhiệt tình đó vào một mục đích CÓ THẬT, cái gì CÓ THẬT thì chúng ta đeo đuổi hăng say để xây đắp, vun bồi

Thiên đường không phải là điều có thật và thiên đường Xã hội chủ nghĩa mà Cộng Sản thường rêu rao bằng mớ lý thuyết mơ hồ giả trá như những điều chúng ta đọc được ở trong sách vở, từ chương của giảng đường cách mạng thì lại càng không có thật, bộ mặt xã hội hiện nay là một minh chứng hùng hồn nhất mà ai cũng thấy, hể nói tới Đảng là người ta nghĩ ngay đến sự tham lam độc tài của chính quyền và sự bần cùng hoá của nhân dân Việt Nam dưới chế độ Cộng Sản.

Trò chơi đã bắt đầu và tớ đang nhập cuộc.

Còn đảng ấy thì sao?

Mục lục

Ngược Dòng

Ngày tháng buồn hiu

Chặng đường đã qua

Cát bụi

Ông già Noel là M

Nỗi xót xa riêng

Cảm ơn

Phụ bản cuốn "Nhật Ký Mực Tím"

Vẽ bìa : Trường Ân

Tranh và hình phụ bản: Lê Phổ - Nguyễn Tư - Soan Phi

Sửa bản in: Thanh Huyền

Đọc lại bản thảo: S. Nguyễn

Lời cuối

Xin chân thành cảm ơn các Thầy và các anh chị đã giúp hoàn thành cuốn sách này, sự sai sót chắc không tránh khỏi khi nó được in ra, mong mọi người thông cảm và góp ý.

Mọi liên lạc xin gửi cho Ngọc Ánh

email : nhatoingocanh@yahoo.com

<http://nguoiphuongnam52.blogspot.com/2017/04>